

МОРСКИ СГОВОРЪ

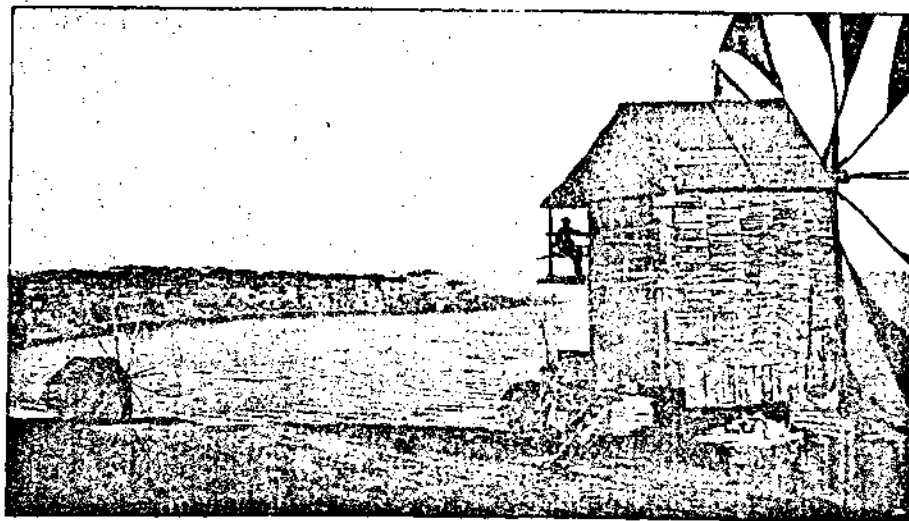

ГОДИНА V. — БРОИ 5.
Варна, Май 1928 година.

Урежда
Книжно-просвѣтния отдѣлъ на
Българския Народенъ Морски Сговоръ

Редактори:
Проф. Я. Арнаудовъ
Добринъ Василевъ
Лало Христовъ

Главенъ редакторъ:
Сава Н. Ивановъ.

Созополъ — източното заливче.

Фот. К. А. Терзистоевъ.

ВЕСТИ ИЗЪ ЖИВОТА И ДЕЙНОСТЪТА НА БЪЛГАР. НАРОДЕНЪ МОРСКИ СГОВОРЪ.

Председателя на Г. У. Т. по случай тезоименния ден на Н. В. Царя — Върховния покровител на Б. Н. М. С., — е отправил поздравления отъ името на Б. Н. М. С., на които Н. Величество е благоволил да отговори съ следната телеграма:

„Отъ сърдце благодаря Вамъ и на Морския Сговоръ за любезнитъ благопожелания за именния ми день“ — Царя.

Отправената до Н. В. телеграма гласи:

„На Ваше Величество, любимия Върховенъ покровител на Б. Н. М. Сговоръ и Върховенъ носител на Българската морска идея, поднасямъ отъ името на цѣлата организация най-горещи и възторжени благопожелания за тезоименния день. Молимъ Всевишния да Ви дарува здраве и дълголетие за преуспѣване на родината и доживяване деня на пълното осъществяване голѣмитъ национални стремежи къмъ морето“.

По сѣщия случай Г-нъ Тенекеджиевъ — Подпредседател на Търновския клонъ, е отправилъ поздравителна телеграма, на която Н. Величество е благоволил да отговори:

„Вамъ и на членоветъ на Морския Сговоръ, сърдечно благодаря за изказанитъ честитки и пожелания за именния ми день“ — Царятъ.

Отправената до Н. В. телеграма отъ клона гласи:

„На Н. В. Царя на Българитъ, любимъ и върховенъ покровител на Морския Сговоръ, Търновския клонъ, честити именния день и му пожелава здраве и дълголетие“.

Просвѣтна дейностъ на Г. У. Т. Въ изпълнение на своитъ културно-просвѣтни задачи Г. У. Т. възложи на Г-нъ Д-ръ Г. Петковъ — Варна, да изнесе редица научно популярни беседи изъ областта на морското дѣло въ северна България. Обектъ на съответната обиколка бѣха градоветъ: Шуменъ, Горна-Орѣховица, Свищовъ, Ловечъ, Плевенъ, Червенъ-брѣгъ, Вратца, Ломъ и Видинъ. Бѣха изнесени отъ 16 до 29 февруарий следнитъ беседи: Шуменъ — „Проблеми на тихия океанъ“ и „Солунъ като пристанище на Македония“. Свищовъ — „Проблеми изъ свѣтовнитъ мореплавания“ и „Солунъ като пристанище на Македония“. Плевенъ — „Течното гориво въ мореплаването и борбата за неговото владение“. Червенъ-брѣгъ — сѣщата беседа. Вратца — „Солунъ като пристанище на Македония“ и въ Видинъ — „Проблеми изъ свѣтовното мореплавание“. Въ всички посочени градове беседитъ сж били добре посетени отъ подбрана публика и излушвани съ особенъ интересъ.

Главния Секретаръ на Б. Н. М. С. Г-нъ Славяновъ е посетилъ нѣкои отъ клоновѣтъ за да държи беседи. Отъ обиколката си той е добилъ отлични впечатления за дейността на клоновѣтъ.

Въ Търново е билъ на 4 и 5 априлъ т. г., държалъ е две беседи. Клона усилено се готвелъ за събора и съзтезанията на легионеритъ.

Въ Вратца не е могълъ да държи беседи. Въстановяването на клона въ тоя градъ все още среща пречки, поради липса на деятелни хора, които да взематъ присърдце дѣлото на Б. Н. М. С.

Въ София. Клона развивалъ широка и полезна дейностъ. Презъ зимния сезонъ почти всѣка седмица е уреждалъ по една беседа. Тия беседи, посещавани извънредно добре, сж раздвижили интелигентнитъ кръгове; създали сж отлична почва за българската морска идея и сж издигнали високо името и престижа на Б. Н. М. С. Уредилъ е екскурзия по Великденскитъ празници до Цариградъ, въ която сж участвали 120 членове, предимно отъ Софийскиятъ, а отчасти отъ другитъ клонове. Подготвялъ сж успѣхъ голѣмата

екскурзия до Египетъ-Палестина и втората учителска конференция за морето.

Въ Пловдивъ. Г. Славяновъ е държалъ една беседа. Клона е започналъ изпълнението на голѣмия си проектъ за използване езерата въ Царь-Симеоновата градина. Започналъ е и почитване дѣното на езерото, действалъ е и подготвилъ инсталирането на помпа за подържане и обмѣняване водата въ басейна, уредилъ е освѣтлението на градината, поръчалъ е лодки за разходки и пр. Подготвялъ е излетъ съ своитъ спортни лодки и легионери по Марица до Одринъ. Развивалъ широка дейностъ за записване на членове*).

Въ Русе. Г-нъ Славяновъ е държалъ една беседа. Клона развивалъ широка дейностъ. Съставилъ комитетъ за организиране Дунавскитъ рибари въ професионаленъ сѣюзъ, като въ това направление, въпрѣки множеството пречки, доста е напредналъ. Другъ комитетъ действа за залесяване брѣга на Дунава — въ това отношение трескаво се работи и сж постигнати чувствителни резултати; до 18 априлъ сж били засѣти 80,000 дръвчета по разни участъци отъ брѣга, на едно протежение общо отъ 8 км. Усилено подготвялъ строежа на рѣчни бани (лѣтни къпални); мѣстниятъ търговецъ г. Алкалай е обещалъ да кредитира клона до 150,000 лв. за доизкарването на това хубаво и отъ грамадна полза за града дѣло. Успоредно съ това, другъ единъ комитетъ, съ съдействието на административнитъ власти, подготвя организирането на спасителна служба по рѣката. Клона е издействувалъ за членоветъ на Б. Н. М. С. въ групи отъ 8 и по-вече души, пътуване съ параходитъ на Австрийското Параходно Д-во съ 50% намаление по нашия брѣгъ и до Виена. Такова разрешение се очаква и отъ Унгарското Д-во. Сѣщо издействанъ е безплатенъ превозъ по нашия брѣгъ на малки спортни лодки. Клона подготвя екскурзии по Дунава до Тулча и до Чехославия.

Въ Плевенъ. Г-нъ Славяновъ е държалъ на 19 и 20 априлъ две беседи. Констатиралъ е извънредно живъ интересъ отъ страна на мѣстната интелигенция къмъ дѣлото на Б. Н. М. С. По броя на своитъ членове, по своята стегнатостъ и по широката си пропаганда въ селата, клона продължава да държи първенство. Усилено подготвя уреждането презъ това лѣто (вече четвърта година) своео ученическо морско лѣтовище.

Въ Червенъ-Брѣгъ. Поради редъ причини, гл. секретаръ не е могълъ да държи беседа, обаче клона продължава да се развива добре и да държи първенство, изъ между малкитъ ни градове, по броя на своитъ членове.

Ямболъ. Клона въ заседанието си на 11 май т. г. е избралъ Управително Тѣло въ съставъ: Председателъ — Инженеръ Бочковъ; Секретаръ — Никола Т. Бояджиевъ; Касиеръ — Иванъ Д. Ивановъ и членове: В. Бончевъ, Н. Султановъ, Т. Тодоровъ и ротмистеръ Т. Пешевъ.

Созополъ. Новото Управително тѣло на клона се е конституирало въ съставъ: Председателъ — Г. Ватевъ; Секретаръ-касиеръ — Кирилъ Илчевъ и съветници: Иванъ Пенчевъ, Димитъръ Данковъ, Георги х. Ивановъ. Контролна комисия: Председателъ — Г. Сарачевъ и членове: Д. Янковъ и П. Янковъ.

(Следва на стр. 3 отъ корицата.)

* Б. Р. За съжаление, тая всеестранна и обширна дейностъ на клона сигурно ще трѣбва да бжде, поне за известно време, преустановена, поради грозното и неизмѣримо нещастие, сполетѣло Пловдивъ и тѣхниятъ богатъ и цвѣтящъ до скоро градъ.

КЪМЪ МОРЕТО И ДУНАВА ЗА НАПРЪДЪКЪ !

Година V
Брой 5
Май 1928 год.
гр. Варна.

Годишенъ абонаментъ:
за България . . . 140 лева.
за чужбина . . . 170 лева.
Отдѣленъ брой 15 лева.

Урежда
Книжно-Просвѣтния отдѣлъ
Главенъ-редакторъ:
Сава Н. Ивановъ.

Нашия конкурсъ за написване цикълъ отъ морски пѣсни.
(Премии сѣ 5,000 лв. цикълъ).

Елисавета Бѣлчева — Багряна.

ЧЕРНОМОРСКИ ПѢСНИ.

МОРЕТО.

Когато се плакнешъ, спокойно и свѣтло огряно,
и златния пѣсъкъ обливашъ съ елмазена влага,
и мълкомъ предъ своята горда възлюбена слагашъ
венци водорасли и бѣли огърлици пѣна, . . .

Когато растилашъ, — съсъ сребърни чайки обшита,
атлазната мантия, снепа цвѣта на небето, —
и сѣкашъ примамвашъ, отъ сладостна нега обзето,
къмъ своята сѣтла безкрайностъ, гальовно разкрита. . .

— Тогава азъ искамъ - люляна надъ твоята бездна,
въвъ лодката гърбомъ да легна, очи да притвора, —
да сѣдамъ презъ клепките слънцето нѣкъде горе, —
и въ лека забрава потънала, въ сънъ да изчезна. . .

II.

Но после, когато бучаще и гневно се мяташъ,
и съ яростъ подронвашъ крайбрѣжнитѣ черни скали,
и сякашъ въвъ своята пастъ да погълнешъ земята
сѣзвало си всички стихии, страхотни и зли. . .

Когато изплашени, чайкитѣ бѣгатъ високо,
и някъде въ мрака сирѣни злокобно зоватъ,
и малкитѣ лодки рибарски въ измамна посока
се блѣскаатъ, и тѣнатъ безъ помощъ, безъ вѣсть и
безъ пѣтъ. . .

Тогава въ менъ пламва безумната жажда на риска —
съсъ своитѣ мѣнички сили да влѣза въ борба —
и съ дръзко разкрити очи да те гледамъ отблизо,
— тъй както се вглеждамъ и бора съсъ своята сѣдба!

МОЛЯШКА ПѢСЕНЬ.

Звънва тежко сетната верига,
сетнитѣ приветствия кѣнтятъ. —
Надъ морето слънцето се вдига
и огрѣва новия ни пѣтъ. —

Ние трѣваме въ часътъ уреченъ —
като сънъ се губи родний брѣгъ. —
Може би не ще се върнемъ вече,
може би не ще го видимъ пакъ. —

Но облѣхне ли ни морскитѣ вѣтъръ,
пламва огънь въ смелия ни взоръ:
мѣркатъ се като надежда свята
свѣтлинитѣ въ бѣлия Босфоръ. . .

Мѣркатъ се далечнитѣ морета,
Бурята прамамливо зове. —
Вѣрни на моряшката несрѣта,
ний сме гордитѣ ѣ синове.

Съ родното си знаме ще преминемъ
като блѣнъ надъ всичкитѣ води. —
Въ името на нашата родина,
Богъ живота ни ще пощади.

Ще се върнемъ въ утринна пѣнлива,
нашето „ура“ ще проечи, —
ще цѣлунемъ, двойно по щастливи,
майкитѣ си въ тъжнитѣ очи,

ПЪСЕНЬ.

Носи ме, бѣлъ мой платноходъ,
низъ чернитъ води,
подъ този буренъ небосводъ —
безъ месецъ, безъ звезди . . .

Предъ менъ сж — водния просторъ,
незайнитъ страни,
де търси жадния ми взоръ
дни бждни, нови дни. —

А тамъ остана родний брѣгъ,
потъналъ въ свѣтлини . . .
Тамъ минаха въ безумень бѣгъ
несретни младини. —

Тамъ на сирашката беда
жестокитъ ржце
вдълбаха кървава следа
въвъ младото сърдце . . .

— Води ме, бѣлъ мой платноходъ,
низъ чернитъ води. —
Дано на моя небосводъ
изгреятъ и звезди!

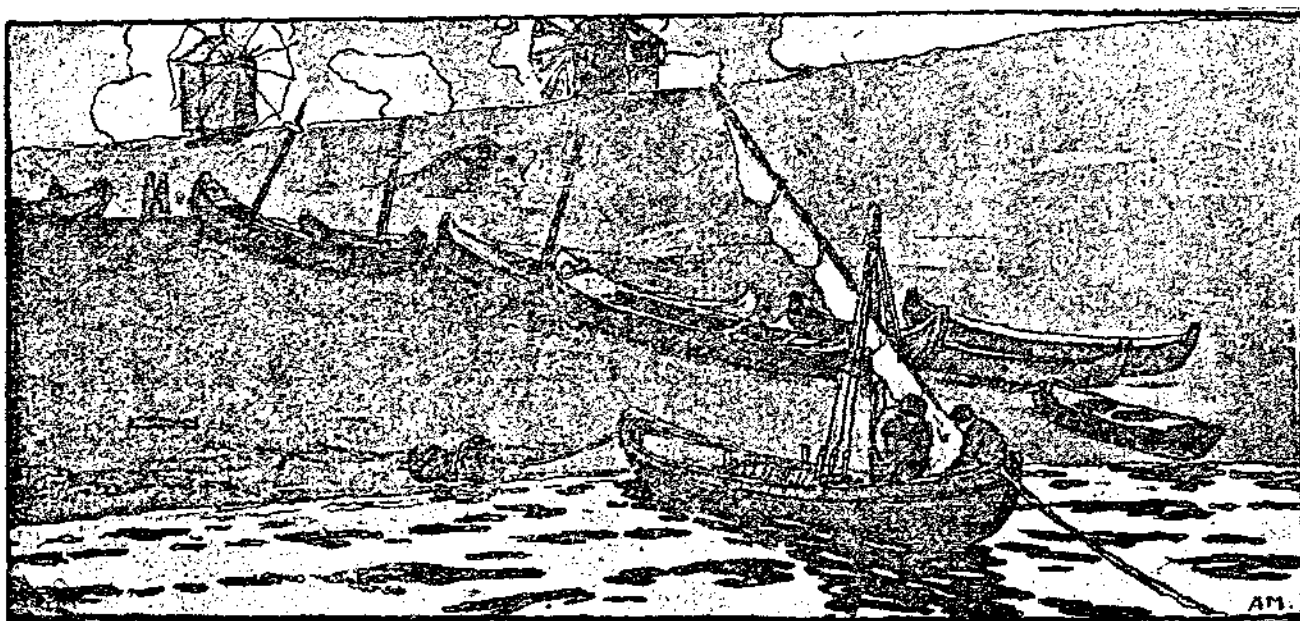
РИБАРСКА ПЪСЕНЬ.

Баща ми и дѣдо ми бѣха рибари,
рибаръ съмъ и азъ.
— Тѣй почва старинната пѣсенъ, другари,
що пѣя предъ васъ.

На този свѣтъ лодката само азъ имамъ
и дветъ весла. —
Но тя ми е всѣкога незамѣнима
другарка била.

Отъ сутринъ до вечеръ съсъ нея въ морето
минава деньтъ.
Забравя се съ нея бедняшка несрета,
и лекъ е сънътъ.

Не давамъ морето и лодката стара
за царство и власт. —
Баща ми и дѣдо ми бѣха рибари, —
рибаръ съмъ и азъ.

Рибари въ Созополския заливъ.

Рис. отъ Ял. Мутафовъ.

Проф. Д-ръ Я. Арнаудовъ.

ЛИТЕРАТУРНИЯ КОНКУРСЪ НА Б.Н.М.С.

Достатъчно се е изгѣквало отъ страницитъ на това списание и другаде, че морската стихия до сега е играла незначителна роля въ нашата художественостъ, а още по-малко въ народната ни поезия. Както се вижда отъ статията на г. Д. Василевъ, помѣстена въ миналия и настоящия броеве, за морето, неговия животъ, чаръ и страхотностъ говорятъ много наши поети и писатели, обаче въ всички почти случаи, гдето става това, се касае за единъ случаенъ елементъ въ тѣхното творчество. Затова ние до днесъ не притежаваме морска поезия въ истински смисълъ на думата, каквато иматъ нѣмцитъ напр. въ дивната морска симфония „Nordsee“, гдето Хайне е възпѣлъ Нѣмското море въ всичкитъ негови ликове по единъ гениаленъ начинъ, или каквато сж дали Байронъ въ „Чайлдъ Харолдъ“ и Юго въ редица стихотворения. Това бие още по-вече на очи, като се вземе предъ видъ, колко много балкантъ и изобщо планината и гората владеятъ нашата поезия. За да привлече вниманието на нашитъ поети къмъ тоя неизчерпаемъ източникъ

на дивна поезия, Главното Управително Тѣло на Б. Н.М.С. обяви презъ изтеклата зима своя първи литературенъ конкурсъ. Както и г. Славяновъ обясни въ януарския брой на списанието, Г.У.Т. на целѣше да създаде съ единъ замахъ нашата морска поезия. Поставената целъ бѣше много по-скромна: да се обогати на първо време поезията ни съ нѣколко популярни пѣсни, възпяващи морето, които да се разнесатъ изъ народа и да го заинтересоватъ по-вече за родното море. Защото едва ли има по-мощно средство за въздействие върху народната душа отъ една пѣсенъ, изпѣта на понятенъ за народа езикъ, която говори непосредствено на сърдцето му. Чисто индивидуална лирика, лични настроения, преживѣлици, мечти и видѣния, чудновати сънища, изказани въ още по-чудата форма — всичко това, естествено, бѣ далечъ отъ целитъ, които се поставяха на тоя конкурсъ. Съ огледъ на бждаще komponиране се искаше отъ представенитъ пѣсни строга ритмична форма.

Конкурсътъ биде разгласенъ въ края на ноември

и началото на декември м. г. До 1 мартъ, крайния предѣлъ за представяне на пѣсни, постъпиха отъ разни краища на България 46 цикли — единъ внушителенъ брой. За тѣхната преценка и изборъ на цикълъ за премиране, както и на пѣсни за отпечатване въ „Морски Сговоръ“, се състави още въ началото на февруари жури, състояще се отъ двама представители на Г. У. Т. и Българския Писателски Съюзъ и единъ представител на М-вото на Народната Просвѣта. За да бждатъ проучени основно всички пѣсни, на всѣки членъ отъ журито достатъчно време преди заседанията на последното се изпрати по единъ преписъ отъ всички представени цикли. Така всички се явиха на заседанията съ приблизително оформени мнения върху стойността на конкурснитѣ работи. Журито се събра въ София и въ четири заседания (на 2, 3, 4 и 5 априлъ) разглежда общо всички цикли. Следъ окончателното имъ проучване пристъпи се къмъ изборъ на цикълъ за премиране, а така също и на пѣсни за напечатване въ списанието. По всички избрани цикли и отдѣлни пѣсни журито се произнесе съ пълно единодушие. Неговото решение се вижда въ протокола му (обнародванъ въ предидущия брой, на вътрешната страница на началната корица), а имената на авторитѣ на премирания и одобренитѣ за напечатване цикли и отдѣлни пѣсни въ протокола на респективната комисия, избрана отъ Г. У. Т. за отваряне на пликотъ съ имената (напечатанъ непосредствено следъ първия протокол). Премиранъ бѣ цикълътъ съ мото „Чайка III“, представенъ отъ Е. Багряна, и се удобриха за напечатване изцѣло циклитѣ съ мото „Коцо Панчевъ“ отъ Ник. Вас. Ракитинъ и съ мото „Чайка Б“ отъ И. Н. Булевъ, учителъ въ Свищовъ. Освенъ това бидоха удобрени за напечатване отдѣлни пѣсни отъ циклитѣ на г. г. Иванъ Ив. Таманджиевъ — София, Емилъ Ив. Георгиевъ, у-къ отъ VIII кл. Варна, Стоянъ П. Шиковъ — Т. Пазарджикъ, В. Павурджиевъ — Варна, Крумъ Кънчевъ — Варна, Йорданъ Ковачевъ — Пловдивъ и Георги Караивановъ — София. Останалитѣ 36 цикли по прецѣнката на журито не отговарятъ, било по съдържание, било по форма, на поставенитѣ на конкурса цели. На една голѣма частъ отъ тѣхъ липсватъ всѣкакви художествени достоинства.

Бие на очи преди всичко слабото участие на ония наши поети, чието име е вече познато на читающия свѣтъ. Като изключимъ Багряна и Ракитинъ, изглежда, че никой другъ отъ тѣхъ не е представилъ пѣсни на конкурса. Действително известни сж имената само на ония автори, чиито работи сж премирани или удобрени за напечатване. Обаче като се взематъ предъ видъ изразнитѣ средства, формата, стилътъ, езикътъ и пр. на останалитѣ цикли, може съ положителностъ да се предполага, че никой отъ тѣхъ не произхожда отъ перото на известенъ нашъ авторъ. Тия останали работи съ много малко изключения сж писани или отъ младежи, които тепърва започватъ да даватъ стихотворенъ изразъ на кипещия си вътрешенъ животъ, или отъ хора, които ако не пишатъ сега за първи пътъ стихове, сж олазвали поетическата лира въ особно рѣдки случаи на живота си. Въ това отношение целта на конкурса, а именно да се привлече къмъ морето вниманието на по-първитѣ наши поети не успѣ. Защото и Багряна, и Ракитинъ бѣха вече спечелени до известна степенъ за морската поезия: и двамата вече бѣха черпили вдъхновение отъ морската безпредѣлностъ, мистерия и мощь. Придобивката по отношение къмъ тѣхъ се състои въ това, че слѣвъ успѣха имъ въ тоя конкурсъ, морето, може би, ще започне да играе още по-значителна роль въ тѣхното творчество.

Лесно обяснимо е неучастието на останалитѣ наши познати поети и далечъ е отъ насъ мисълтъта да

ли винимъ, че не се отзоваха на обявения конкурсъ. Напълно сме съгласни съ довода, който би могълъ да се приведе, че поезия по поржчка не става и че пѣвецътъ може да бжде вдъхновяванъ само отъ сюжети и предмети, които накарватъ да затрепти една сродна струна въ душата му. Тоя фактъ се обяснява много добре и съ това, че поетитѣ сж експоненти на народната психика, която въ течение на вѣковетѣ се е развивала на една значителна далечина отъ морето и все още остава отчуждена отъ него. Ние само желаемъ тукъ да изтъкнемъ това слабо участие на нашитѣ писатели въ конкурса.

Отъ друга страна трѣбва да подчертаемъ, че редица млади таланти, които се намиратъ въ периода на младенеския кипѣжъ, представиха работи, които, ако и да не сж написани въ издържана форма и да страдатъ особно въ ритмично и стилистично отношение, все пакъ издаватъ несъмнено дарование. Нѣкои отъ тѣхъ, както е случаятъ съ Крумъ Кънчевъ, се считатъ призвани да бждатъ пѣвци на морската стихия (сравни неговата сборка Родното море). Нѣкои отъ одобренитѣ за печатъ работи даватъ основание да се възлагатъ надежди на авторитѣ имъ, които за въ бждеще ще трѣбва да се борятъ главно съ външната форма; по настроение и замисълъ повечето съ пѣснитѣ имъ сж издържани. Редакцията ще поднесе на читателитѣ постепенно всички удобрени работи следъ което ще се повърнемъ на тѣхнитѣ достоинства и недостатѣци.

Обогатяването на нашата поезия съ пѣснитѣ на Багряна, съ хубавитѣ постижения на Ракитинъ и съ обещаващитѣ работи на останалитѣ автори, както и събужданieto на интересъ къмъ морето у младитѣ таланти, които взеха участие въ конкурса, кара Г. У. Т. да гледа съ задоволство на постигнатитѣ резултати отъ първия литературенъ конкурсъ на Б. Н. М. С. Пѣснитѣ на Багряна, съ изключение на най-красивата — Морето, както и една значителна частъ отъ останалитѣ, удобрени за печатане, сж много пригодни за композиране. Поставени на подходящи мелодии тѣ ще могатъ да се разнесатъ всредъ народа най-напредъ посредствомъ лѣтнитѣ морски колонии. Нека се надѣемъ, че при следующитѣ конкурси участието на по-голѣмитѣ автори ще бжде още по-значително и че това дѣло на Б. Н. М. С. ще даде тласкъ на една значителна морска поезия у насъ, която пъкъ отъ своя страна ще допринесе много за засилване на любовта къмъ морето въ българския народъ.

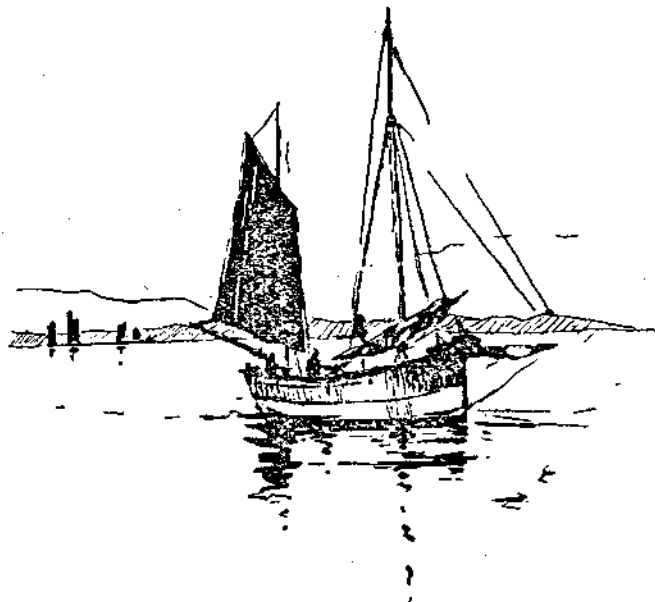

Рис. отъ К. Ск.

Ст. Бръчковъ.

КОНФЕРЕНЦИЯТА ВЪ ВАРНА ЗА УЧЕНИЧЕСКИТЕ ЛЪТОВИЩА.

Съ окръжно № 4631 отъ 20 февруарий т. г. културното отдѣление при Министерството на Просвѣщеніето уреди на 1, 2 и 3 априлъ т. г. конференция за дѣтскитѣ лѣтковища.

Конференцията имаше за задача: 1) Да популяризира идеята за ученическитѣ лѣтковища 2) Да внесе единство по отношение на уредба, управление, отчетност, подборъ на деца, вътрешенъ животъ, избощи всички положения, сложени върху установени медицинкопедагогични принципи. 3) Да постигне задружни действия за проучване на мѣста, подходящи за лѣтковища и за издирване средства за издръжка, уредба и строежъ на лѣтковища. 4) Да обмисли въпроса за превилегитиѣ, които трѣбва да се дадѣтъ за улеснение развитието на лѣтковищата. 5) Да уреди съюзъ на дружествата за ученически лѣтковища и да влѣзе въ връзка съ съществуващи съюзи на западъ.

За да се изяснятъ горнитѣ въпроси окръжното предвиждаше да се направятъ изложения отъ проф. Д-ръ П. Стояновъ, Д-ръ Ив. Горановъ, Д-ръ В. Шумановъ, Д-ръ Н. Василева, Н. Т. Балабановъ, както и реферати и отъ други лица, които биха предугридили Министерството за това.

Откриването на конференцията стана на 1 априлъ т. г. въ 9½ часа въ гимнастическия салонъ на Варненската девическа гимназия отъ Началника на културното отдѣление Н. Балабановъ. Избра се бюро и веднага се пристъпи къмъ работа.

Пръвъ взема думата Д-ръ Ив. Горановъ, главенъ инспекторъ-лѣкарь при Министерството на Просвѣщеніето. Той започна съ социалната страна на въпроса. Подчерта, че детскитѣ колонии сж едно нововъведение въ нашия безпартиенъ животъ и като такова могатъ да разчитатъ на успѣхъ. Посочи голѣмата смъртностъ у децата въ България — до 17 годишна възраст умиратъ 49,300 деца. *По смъртностъ държимъ второ мѣсто, а по раждане до войната — първо мѣсто.* Причинитѣ за това трѣбва да диримъ главно въ невежеството и слабото социално чувство на нашия народъ.

Следъ това Д-ръ Горановъ се спрѣ на съживителното действие на слънцето, морския и планински въздухъ. Планинскитѣ лѣчебници и колонии по тѣхната надморска височина раздѣли: планински — отъ 700—1200 м. надъ морското равнище и високо планински 1200—1800 м. Посочи болеститѣ, за които не благоприятствува морето и по този начинъ подчерта необходимостта отъ строгъ медицински прегледъ при уреждането на колониитѣ. Господинъ Д-ръ Горановъ застъпи по вече планинскитѣ колонии, като остави да каже по-вече за морскитѣ колонии и морелѣчението Проф. Д-ръ П. Стояновъ.

Проф. Д-ръ Пар. Стояновъ — единъ отъ основателитѣ на Детския Морски Санаториумъ край Варна. Той посочи голѣмото здравно значение на морскитѣ колонии, като изтъкна следнитѣ фактори: слънцето, морето съ своя изолиранъ въздухъ, дребнитѣ капчици морска вода, които помагатъ за пречистването на бѣлитѣ дробове и пѣсъчнитѣ бани. Сжщия говори и за лѣчебнитѣ свойства на анхилската калъ, която той лично е изследвалъ.

Д-ръ В. Шумановъ — София. Изнесе единъ отъ най-добритѣ реферати предъ конференцията. Личеше, че той се е много интересувалъ отъ въпроса, добре го е проучилъ и затова можъ да даде едно подробно и всестранно освѣтление по детскитѣ лѣтковища. Въпроса за детскитѣ лѣтковища, за него е единъ голѣмъ въпросъ. Той не се започва съ заболяването или отслабването на детето. Докторъ Шума-

новъ дири причинитѣ за това и ги открива въ начина на оглеждане на детето и слабата подготовка на българската майка. Говори за недостатъчното използване на въздуха и свѣтлината, за прекомѣрния и дори неоснователенъ страхъ отъ студа и за необходимостта отъ каляване на децата. Направи единъ сбѣтъ прегледъ за използване на морето и морския въздухъ, като лѣчебно средство, отъ най-стари времена и до днесъ. Разгледа морелѣчението въ България и развоя на лѣтнитѣ морски колонии. Като изтъкна бързото имъ увеличение въ последнитѣ години, каза че по отношение на уредбата си сж пострадали твърде много. Посочи какъ трѣбва да се уреди една колония и започна съ това кои деца не трѣбва да се взиматъ въ колонията, изреди нѣкои болести и подчерта страдащитѣ отъ апандисити и заразни болести. Говори сжщо за персонала на колонията, който трѣбва да се състои отъ: управителъ, домакинъ (съ редовно и точно водено счетоводство) готвачъ и необходимото число прислуга. Ръководителъ на колонията трѣбва да бжде учителъ. Намира за необходими въ колонията учителя по гимнастика и пѣние. Присѣтствието на тия учители дава възможностъ да се внесе едно по-голѣмо разнообразие въ дневната програма. Необходимо е да се застъпватъ и строевитѣ обучения за създаване и поддържане дисциплина, като се избѣгва обаче прекалената строгостъ. Ръководителитѣ споредъ Д-ръ Шумановъ за малкитѣ деца трѣбва да бждатъ единъ на 10—15 деца, и за по-възрастнитѣ единъ на 20—25 деца.

Храната въ колонията е едно отъ най-важнитѣ условия, за добиване на добри резултати. Тя трѣбва да бжде здрава, разнообразна, обилна, но не излишна. Храненето трѣбва да става 5 пѣти дневно.

Изброн най-обикновеннитѣ заболявания, като посочи насталгията за често явление у децата: Като лѣкъ противъ нея препоръчва — по-вече внимание и по-вече любовъ. На края Д-ръ Шумановъ изтъкна, че колониалния животъ дава въ резултатъ не само закаляване и закрепване на тѣлото, но действува още възпитателно и обогатява познанията на децата.

Д-ръ Койчевъ. Запозна конференцията съ лѣтнитѣ колонии въ Америка. Наблегна на мисълта, че колониитѣ сж за предпазване и каляване, но не и за лѣкуване. Даде хубави скици за постройка на колонии.

Д-ръ Петровъ и Д-ръ Матеевъ. — София. Изказаха мнение да се проучи страната и се дадѣтъ климатични характеристики и по тѣхъ да се опредѣлятъ мѣстата годни за лѣтковища.

Д-ръ Беронъ. Даде отчетъ за дейността на дружество „Здравецъ“ и за уредбата на колонията на сжщото въ с. Панчерево. Наблегна силно върху домакинската и отчетна страна.

Д-ръ Н. Василева — заведующа здравната станция въ Варна. Изнесе хубава работа за храната на децата въ лѣтнитѣ колонии. Сжщата набеляза какъ и съ какво трѣбва да се разнообрази храната на децата, като посочи разни видове храни и количеството, което е необходимо за закуска, обѣдъ и вечеря.

Д-ръ Недѣлковъ — заведующъ детския морски санаториумъ. Говори за слънцелѣчението на морето и въ планинитѣ. Изтъкна предимствата на морския климатъ: чистота на въздуха, високо барометрическо налѣгане и малка амплитуда на годишната и лѣтонощната температура. При морския брѣгъ имаме най-много разсеяна слънчева свѣтлина, която има голѣма лѣчебна стойностъ.

Д-ръ Кутинчевъ говори за детската колония въ

с. Своге, уреждана от дружеството за борба съ туберкулозата.

Д-ръ Станевъ — от дирекцията на народното здраве. Той говори предимно за материалната, организаторската и здравно възпитателната страна въ колонииѣ. Въ колонииѣ между другото трѣбва да се действа за придобиване на здравни навици.

Съ реферата на Д-ръ Станевъ се привършиха рефератитѣ на г. г. лѣкаритѣ, които разгледаха предъ конференцията най-важната страна на въпроса — здравната. Другата страна на въпроса — възпитателната се застъпи въ рефератитѣ на нѣколко души училищни инспектори и учители:

Цв. Петковъ — окръженъ училищенъ инспекторъ въ Вратца. Изтъкна, че общия животъ въ лѣтowiщата налага и приучва децата на редъ и дисциплина. Подпомага за създаване на добри навици и за искореняването на създадени вече лоши навици. Колонииѣ сж отъ значение и за по-близко опознаване между учителя и ученицитѣ.

Станимъшки представителъ излезе съ цѣла програма за работа презъ време на лѣтуването. Необходимо е да се даде цѣль на колонията. Цѣлитѣ обаче трѣбва да бждатъ разбираеми и да се извадятъ отъ практическия животъ. Първото нѣщо, което децата трѣбва да разбератъ въ колонията е, че тѣ сж равни помежду си и че е необходимъ редъ, за да може спокойно и правилно да се развива живота въ колонията. Той набеляза нѣкои беседи държани въ тѣхната колония: чистотата е здраве; Не прави другиму това, което ти самъ не искашъ да ти правятъ; Добритѣ другари сж втори родители и т. н. За тия беседи се използватъ случки отъ живота на колонията. Сжция подържа, че за ръководители въ колонииѣ трѣбва да се избиратъ учители добри възпитатели, които да обичатъ децата и да имъ въздействуватъ предимно съ примѣра си. Докладитѣ трѣбва да рисуватъ живота въ колонията (лѣтowiщето), а не да бждатъ кжси, сухи и безсдържателни. Въ тѣхъ ръководителя трѣбва да каже какво се е случило презъ деня, какъ е преминалъ той и да даде своето мнение. Въ тия доклади трѣбва да се вижда живота на колонията.

г. Алень, представителъ на Младежкитѣ християнски дружества. Въ днешното време, казва г. Алень, нѣма по важно дѣло отъ лѣтнитѣ колонии. Той подържа мисълта, че въ лѣтowiщата трѣбва да се даде мѣсто, не само на слаби деца, но — и на здрави, които да възстановятъ силитѣ си изразходвани презъ годината въ училището. По отношение на ръководството г. Алень подържа, че 7—8 деца се нуждаятъ отъ единъ ръководителъ и то съ специална подготовка. Ръководителитѣ, споредъ него, трѣбва да бждатъ близки по възраст съ децата. Програмата за живота въ колонията трѣбва да бжде нагодена за деца, а не за възрастни. Намира, че въ България има добри условия за лагери, както той нарича лѣтowiщата, и на морето и на планината, но трѣбва да се проучатъ и направятъ пригодни.

Г. Димитрова — София, учителка. Говори за живота въ колонията. Необходимо е постояненъ надзоръ и напѣтствие на децата. При налагане наказания винаги да се има предвидъ характера на децата. Въ колонията трѣбва да се действа за придобиване на добри навици. Забавитѣ и игритѣ сж необходими за разнообразяване живота въ колонията. Препоръчва да се избиратъ предимно народни игри и народни пѣсни. Обявява се противъ футбола, понеже разваля добритѣ отношения между децата. Препоръчва екскурзиитѣ, които развиватъ естетическия вкусъ и обогатяватъ познанията.

Хр. Даскаловъ помощникъ окръженъ училищенъ

инспекторъ. Говори предимно за организацията на колонииѣ и намиране средства за издрѣжката имъ. Препоръчва да се привлечатъ благотворителнитѣ дружества за издрѣжка на детски колонии. Въ селата да се прибѣгне къмъ помощи събирани отъ семейства на децата и отъ търговци.

Следъ г. Даскаловъ, говориха още нѣколко души, които подкрепиха изказанитѣ вече мисли за организация и надзоръ въ колонииѣ.

На втория денъ до обѣдъ се приключиха всички реферати. Следъ обѣдъ бѣ определено да станатъ дебатитѣ по четенитѣ реферати. Тѣй като делегатитѣ бѣха напълно съгласни съ изказанитѣ мнения отъ референциитѣ, затова времето вмѣсто въ дебатирание мина въ формулиране на известни искания, които да се прокаратъ въ резолюцията и главно въ посочване начини за набавяне средства за издрѣжка на колонииѣ. Изказаха се най-разнообразни мнения, които могатъ да се формулиратъ въ две: 1) Съ законъ да се уреди подпомагането на лѣтнитѣ колонии. 2) Тѣ да останатъ още като частна и дружествена инициатива.

Конференцията гласува резолюция, главнитѣ положения на която сж: 1) Формира се постояненъ комитетъ, който да се грижи за колонииѣ, да ги направлява и подпомага; 2) Колонииѣ оставатъ и въ бъдеще да се уреждатъ по частна инициатива; 3) Да се проучатъ мѣстата годни за лѣтowiща и да се иска оздравяването на тия отъ тѣхъ, които иматъ нужда отъ това.

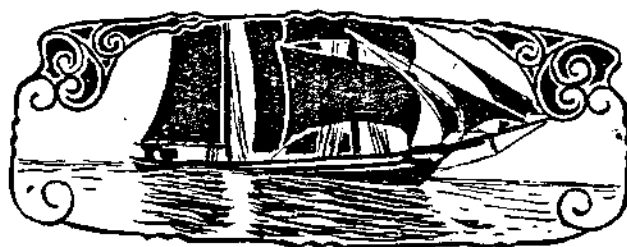
Веднага се пристѣпи къмъ изборъ на комитетъ и се избраха: Н. Балабановъ, началникъ на културното отдѣление при Министерството на Просвѣщенiето, Несторовъ — Софийски градски училищенъ инспекторъ, Д-ръ Петровъ — лѣкаръ при II Софийска мъжка гимназия, Веселиновъ — учителъ, Д-ръ Шумановъ, Д-ръ Станевъ, Д-ръ Пашевъ, Цв. Петковъ, Д-ръ Горановъ, Проф. Д-ръ П. Стояновъ и Д-ръ Недѣлковъ.

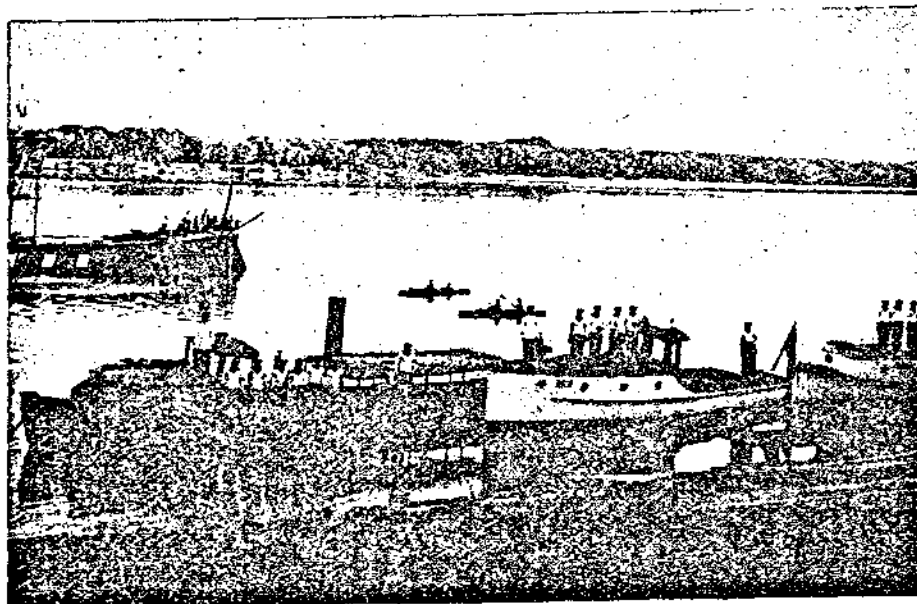
На конференцията присѣствуваха около 120 души делегати. Отъ тѣхъ 10—15 души бѣха лѣкари, а останалитѣ окръжни училищни инспектори и учители. Имаше доста учители, които представляваха клоноветѣ на Българския Народенъ Морски Сговоръ. Представителъ на Гл. Упр. Тѣло на Б.Н.М.С. бѣше главния секретаръ на организацията г-нъ Г. Славяновъ.

Отъ рефератитѣ, които се четоха особено отъ лѣкаритѣ, като червена нишка се проследяваше мисълта: подрастващето ни поколение е хилаво, необходими сж бързи мѣрки за оздравяване на нацията. Проличаваше сжщо мисълта, както се изрази Д-ръ Горановъ „не семето на българина е нездраво“, а лошитѣ социални условия, липса на здравна просвѣта и слабата материнска подготовка на българската майка сж причинитѣ, които даватъ тия резултати.

По този начинъ станалата конференция е сигналъ къмъ всѣки българинъ, като го подканва да се загрижи повече за отглеждане на своитѣ деца и по този начинъ да увеличи радоститѣ си и намали скърбитѣ си, а заедно съ това спомогне за създаването на една здрава физически и духовно нация.

Перникъ, 16.IV.1928 год.

Катеригъ. отъ Дунавската Пол. иейска Служба, дошли въ Видинъ по случай състезания на вода, устроени отъ Б. Н. М. С. презъ м. августъ миналата годинина.

Сава Н. Ивановъ

ОКЕАНСКИТЪ ТЕЧЕНИЯ ВЪ ОКЕАНОГРАФИЧЕСКО, БИОЛОГИЧНО, МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКО И ХИДРОГРАФИЧЕСКО ОТНОШЕНИЕ.

Подъ горното заглавие презъ мартъ 1927 година „Международното хидрографическо бюро“ въ Монако публикува единъ интересенъ трудъ отъ запасния адмиралъ отъ американския флотъ — А. Р. Niblack, тогавашенъ директоръ на бюрото. Отъ това съчинение вадимъ изложенитѣ по-долу данни, съобщения мисли и заключения:

1 Причини за океанскитѣ течения.

Морето никога не утихва и не остава спокойно. Дори и при най-тихо време невидими сили действуватъ безшумно и го държатъ постоянно въ движение. Нѣкои отдаватъ движението на океанскитѣ течения само на една единствена причина — напирмѣр само на вѣтъра, обаче въ сжщностъ въпроса за океанскитѣ течения е много сложенъ и за да бжде напълно разрешенъ изисква едно системно научно изследване, което да почива върху съпоставянето на съответнитѣ данни за различнитѣ причини на теченията. Леонардо-де-Винчи отдава произхода на океанскитѣ течения на разликата въ температурата и плътността на водата. Знаменитиятъ Беняминъ Франклинъ още въ 1812 година е изтъкналъ главнитѣ причини на Голфштримското течение и начерталъ картата му. Въ 1816 година учениятъ Александъръ Хумболтъ е изтъквалъ като причини за океанскитѣ течения следнитѣ явления: разликата въ температурата и плътността на океанската вода, периодичното прииждане на плаващитѣ полярни ледове, нееднаквото изпарение на водата въ различнитѣ области на океанската повърхностъ и разликата въ атмосферното налѣгане. Най-много е допринесълъ за изучаването и опознаването цѣлия свѣтъ съ океанскитѣ течения американскиятъ морски офицеръ М. Ф. Мори, който е приложилъ метода на наблюдението. Следъ него, този въпросъ е билъ проучванъ отъ много бележити учени, но все още той си остава не напълно проученъ.

Когато се разглеждатъ и изучаватъ причинитѣ за океанскитѣ течения, тѣ трѣбва да се раздѣлятъ на две групи, а именно: 1) Причини, които сж присжщи на самата вода, каквито сж: колебанието въ температурата и солеността на водата поради слънчевото нагрѣване, изпарението, притока на вода отъ вале-

житѣ, рѣкитѣ и топението на плаващитѣ ледове и 2) Причини, които не сж присжщи на водата, каквито сж: атмосферното налѣгане, действието на вѣтъра (триенето му о водната повърхностъ), земното и лунното притегляне, въртението на земята и географическото очертание на брѣговетѣ. При това трѣбва винаги да помнимъ, че въ известни случаи причинитѣ за океанскитѣ течения действуватъ едни срещу други и взаимно се видоизмѣнятъ, а другъ пжтъ тѣ могатъ да действуватъ въ едно и сжщо направление и си подпомагатъ. Много интересно ще бжде ако би могло да се опредѣли за всѣко едно отъ голѣмитѣ постоянни океански течения процентно влиянието на различнитѣ причини, които го предизвикватъ, т. е. да се опредѣли съотношението на различнитѣ причини, които пораждатъ течението, като напирмѣръ действието на вѣтъра, атмосферното налѣгане, въртението на земята, разликата въ температурата на водата по хоризонтално и вертикално направление, разликата въ солеността, влиянието на изпарението, притока на сладка вода и прочие. За обсъждането и разрешението на този голѣмъ въпросъ Международното хидрографическо бюро е принудено да се обърне за съдействие къмъ правителствата на разнитѣ държави и международнитѣ научни организации, като ги моли да събиратъ необходимитѣ данни, които ще послужатъ за основа на едно подобно проучване. Този въпросъ не е по силитѣ само на хидрографическото бюро и трѣбва да се пдеме отъ Обществото на Народитѣ, което следъ като създаде една специална комисия за него, ще може да се организира широко неговото проучване и решение.

* * *

Що се отнася специално за теченията, които дължатъ произхода си на действието на вѣтъра, най-новитѣ наблюдения ни навеждатъ на следнитѣ заключения:

Предизвиканото отъ действието на вѣтъра течение се отклонява отъ известенъ жгълъ отъ направлението на вѣтъра, а скоростта на течението съставлява $1\frac{1}{2}$ до 2% отъ скоростта на вѣтъра. При това за направлението на течението е отъ голѣмо значение

релиефа на морското дъно и очертанията на брѣга. Като общъ законъ може да се приеме, че при край-брѣжието на Тихия океанъ скоростта на течението е около 2% отъ скоростта на вѣтъра, а по край-брѣжието на Атлантическия океанъ скоростта на течението е около 1 до 1½% отъ скоростта на вѣтъра. Озвѣнъ това въ Тихия океанъ теченията се отклоняватъ 15° въ дѣсно отъ направлението на вѣтъра, а въ Атлантическия океанъ — 20° въ дѣсно.

* * *

Голф-дромското течение представлява отъ себе си една грамадна рѣка, която тече презъ водитѣ на Атлантическия океанъ. Даже и въ най-голѣмата суша тя не пресъхва никога, а при най-голѣмитѣ наводнения — никога не излиза отъ брѣговетѣ си. Самата тая рѣка носи топла вода, а брѣговетѣ и леглото ѝ сж студени океански води. Изворътъ ѝ е Мексиканскиятъ заливъ, а устието ѝ е разположено въ водитѣ на севернитѣ морета. Скоростта на течението ѝ е по-голѣма отъ тази на Мисисипи и Амазонка, а водниятъ ѝ обемъ е хиляди пѣти по-голѣмъ отъ тѣхъ. Нѣма въ свѣта по-мощно и величественно течение отъ Голф-дромското.

* * *

Напоследъкъ Докторъ Н. В. Bigelow отъ Harvard'ския университетъ изтъкна, че една отъ важнитѣ причини за океанскитѣ течения е разликата въ плътността на океанскитѣ води. По този въпросъ той пише:

„Най-важнитѣ фактори при изследване причинитѣ за океанскитѣ течения — това сж температурата и солеността на водата, които характеризиратъ нейната плътностъ (относително тегло). Ако бихме могли да имаме всички данни за температурата и солеността на цѣлата водна океанска маса, отъ повърхността чакъ до дъното, ний ще имаме една превъзходна база за опредѣление главната причина на теченията. Океанскитѣ течения зависятъ най-напредъ отъ разпредѣлението на океанската плътностъ, а следъ това и отъ останалитѣ фактори като действието на вѣтъра и пр. Сжществувашата по-рано теория, която ни учеше, че океанскитѣ течения се предизвикватъ главно отъ действието на вѣтъра е вече отживяла времето си“.

* * *

На всички ония, които се интересуватъ отъ въпроса за произхода на океанскитѣ течения и способитѣ за тѣхното изследване се препорѣчва да иматъ подъ рѣка единъ екземпляръ отъ списанието „Coast Guard Bulletin“ № 14 отъ месецъ декемврий 1925 година, редактирано отъ Капитанъ I рангъ E. H. Smith и издавано отъ „Government Printing Office“ въ Вашингтонъ (Съединенитѣ Щати).

* * *

Къмъ общоизвестнитѣ до сега уреди за измѣрване скоростта на теченията, трѣбва да споменемъ и тржбата на Пито (Pitot). Принципно то ѝ устройство и действие е следното: състои се отъ една стъклена или металическа тржба, долния край на която е прикривенъ подъ правъ ъгълъ, завършващъ съ едно много малко (тѣсно) отвѣрстие. Тржбата се поставя вертикално въ морето. Височината на равнището на водата въ тржбата (което е въ зависимостъ отъ всмукващото действие, което течение указва на тѣсния отворъ на тржбата) ни служи като показателъ за опредѣление скоростта на течението. Принципътъ за действието на тржбата на Пито се използва и при конструиране на новитѣ уреди за опредѣление скоростта на корабитѣ.

Напоследъкъ е пуснатъ въ продажба единъ новъ

уредъ за изследване на теченията — шведско изобретение. Този уредъ работи автоматически въ продължение на две седмици, като на всѣки половинъ часъ запазва необходимитѣ данни за течението, посредствомъ фотографически способъ. Той е билъ употребяванъ въ Швеция съ успѣхъ при измѣрване на теченията на 400 метра дълбочина. За сега той държи първенство предъ всички други подобни уреди за изследване на теченията чрезъ механическо записване на даннитѣ.

II. Температура на океанската вода.

Изъ между всичкитѣ океани, Тихия океанъ има най-топли повърхностни води. Следъ него, по отношението температурата на повърхностнитѣ води следва Индийския океанъ, а следъ това — Атлантическия океанъ. Едно изключение правятъ повърхностнитѣ води на Персийския заливъ, които сж по-топли отъ океанскитѣ и иматъ срдѣно +36°C. Понеже слънчевитѣ лъчи не проникватъ по дълбоко отъ 150 сажена (274 метра) въ океанската вода, а топлопроводността на водата играе твърде малка роля при предаване топлината отъ единъ по-топълъ горенъ слой на другъ по-дълбокъ студенъ слой, то общата маса на океанскитѣ води е сравнително студена и има температура срдѣно само около +4°C.

* * *

По настоящемъ изследвателитѣ на океанитѣ иматъ нужда отъ единъ уредъ, който автоматически да записва, на специаленъ листъ хартия, датата, часа температурата и дълбочината на която се измѣрва температурата на водата при спущане и издигане уреда въ морскитѣ дълбочини. Посредствомъ таквъ единъ уредъ въ последствие би могло да се приготви една пълна и непрекъсната таблица за разпредѣлението на температурата въ дълбочина.

Независимо отъ това, океанографитѣ — изобретатели трѣбва да се замислятъ за да реализиратъ единъ комбиниранъ автоматически уредъ, който посредствомъ фотографизиране и електрическо предаване да може да записва върху борта на кораба едновременно даннитѣ за дълбочината на наблюдението, температурата на водата, налягането ѝ и направлението и скоростта на течението. Съ подобенъ единъ комбиниранъ уредъ за океански наблюдения би могло да се спести много време при изследване воднитѣ басейни въ хидрологическо отношение.

III. Плътността на океанската вода.

Избцо плътността на морската вода превишава сбора отъ плътноститѣ на отдѣлнитѣ нейни елементи, които биха могли да се опредѣлятъ посредствомъ химически анализъ. Въпроса за плътността на морската вода е единъ много важенъ въпросъ за океанографическитѣ изследвания защото той е въ връзка съ солеността, изпарението, разпространението на звука въ водата, пречупването на лжчитѣ и условията за живота на морскитѣ обитатели. Особено плътността на морската вода влияе много при измѣрване на океанскитѣ дълбочини посредствомъ звуко-отражателнитѣ прибори. Лжчитѣ на слънчевата свѣтлина, прониквайки въ морската вода се пречупватъ, а по-тъмното и се разлагатъ въ основнитѣ цвѣтове на спектъра, като всѣки цвѣтъ отъ него си запазва „свой“ районъ на действие и различно влияние върху морския животъ. Морската вода мѣни цвѣта си споредъ измѣнението на солеността си. Солеността и плътността на морската вода могатъ да се измѣрятъ чрезъ степенята на пречупването на свѣтлиннитѣ лжчи, като се прекарватъ презъ единъ стъкленъ сждъ въ форма на призма, напълненъ съ

морска вода. Въ случая, обаче, трѣбва да се вземе подъ внимание необходимата поправка за температурата на водата. Съществуватъ и други способности за измѣрване плътността на морската вода, като се взема за основа (еденица) дестилираната вода при $+4^{\circ}\text{C}$., а именно: 1) Като се опредѣли теглото на равенъ обемъ морска вода при същата температура; 2) Като се потопи опредѣленъ предметъ въ единъ съдъ съ проба отъ морска вода и като се опредѣли плавателността му и 3) Като се ползваме отъ показанията на ареометъра, който потопенъ въ проба отъ морска вода ни дава данната за относителното тегло на водата.

* *

Морската вода има срѣдна плътностъ 1.023 по отношение на сладката вода, която се взема за еденица. На 10 метра подъ повърхността на водата съществува налѣганіе равно на една атмосфера т. е. единъ килограмъ за всѣки квадратенъ сантиметъръ. На 9,000 метра дълбочина налѣганіето е равно на 900 атмосфери или 900 килограма на квадратенъ сантиметъръ.

IV. Вълни.

Главната причина за образуването на вълнитѣ е действието на вѣтъра, обаче въ нѣкои случаи тѣ могатъ да бждатъ предизвикани и отъ землетресание.

Научното изследване по отношению образуването, измѣрването и движението на вълнитѣ датира не отдалвна. Използванитѣ по-рано способности за измѣрване даннитѣ на вълнитѣ бѣха доста груби, вследствие на което даваха често пѣти преувеличени резултати. Същността на движението на вълнитѣ се състои въ това, че формата на вълната се движи съ значителна бързина, а водата само се издига или понижава, като при това извършва едно ритмично движение напредъ и назадъ. Между дължината на вълнитѣ (отъ гребенъ до гребенъ), скоростта имъ и дълбочината на развълнуваната се вода съществува опредѣлено съотношение, обаче между тия данни и височината на вълнитѣ такова съотношение не съществува. Разликата между вида на вълнитѣ въ открито море и вида имъ, когато достигнатъ плиткитѣ прибрѣжни води се дължи на факта, че въ последния, случай основанието на вълната, търкайки се о дъното, закѣснява по отношение гребена на вълната, който, при това обстоятелство, се разлива напредъ. Наблюденията върху движението на вълнитѣ се състоятъ въ измѣрване: 1) Скоростта имъ, 2) Дължината имъ, 3) Периода имъ и 4) Височината имъ.

Jenkins въ своята книга „Text Book on Oceanography“ пише:

„Въ разнитѣ области на океанитѣ споредъ различното направление и сила на вѣтъра, вълнитѣ могатъ да достигнатъ различна голѣмина. Най-дългата вълна, която е наблюдавана до сега е имала следнитѣ данни: дължина 800 метра при периодъ 23 секунди. Тия данни сж записани отъ адмиралъ François Mottez въ Атлантическия океанъ малко на северъ отъ екватора при меридиана 28° западна дължина. Това е обаче едно изключение. Обикновено най-дългитѣ вълни се срещатъ въ южната частъ на Тихия океанъ, кдето тѣ се измѣрватъ отъ 180 до 340 метра дължина, при периодъ 11—14 секунди. Въ Атлантическия океанъ обикновено най-дългитѣ вълни достигатъ отъ 150 до 180 метра дължина, обаче най-често тамъ голѣмитѣ вълни иматъ дължина отъ 50 до 95 метра при периодъ отъ 6 до 8 секунди. Относно височинитѣ на вълнитѣ съществуватъ твърде противоречиви данни. Dumont d'Urville е отбелязалъ въ 1837 година въ открито море при носъ Добра Надежда една вълна висока 30 метра. Въ случая той не е измѣрвалъ височината на вълната, а само я е преценилъ на око. Макаръ,

че много моряци сж напълно съгласни съ преценката на d'Urville относно най-високата вълна, намъ ни се струва, че тая височина е много преувеличена. Французскитѣ морски офицери сж измѣрили височината на много вълни въ океана, споредъ инструкциитѣ на Arago. Най-високи вълни сж били наблюдавани отъ тѣхъ при Азорскитѣ острови; височинитѣ на вълнитѣ сж се движели въ предѣла отъ 13 до 15 метра. Въ затворенитѣ морета височината на вълнитѣ е много по-малка. Въ Северното море вълнитѣ изглежда, че не надминаватъ никога височината 10 метра, при максималната дължина 147 метра и периодъ 9 секунди“.

Най-добрия способъ за измѣрване височината на вълнитѣ е тоя предложенъ отъ адмиралъ Paris. Той се състои въ следующето: хвърля се въ морето единъ раздѣленъ на дѣления пѣртъ, който плава отвѣстно, благодарение на балансираща тежестъ, прикрепена къмъ долния му край; по този пѣртъ свободно се движи единъ цилиндрически плавецъ. При преминането на вълната наблюдаватъ и отбелязватъ най-ниското и най-високото положение на плавеца. Тази разлика ще ни даде височината на вълната.

Другъ уредъ за измѣрване височината на вълнитѣ е тоя на Froude. Той се състои сжщо отъ единъ градуиранъ пѣртъ, плаващъ вертикално въ морето. По дѣленината на тоя пѣртъ се наблюдава и отбелязва височината на вълнитѣ.

Германцитѣ напоследѣтъ сж усъвършенствували единъ напълно модеренъ оптически уредъ за наблюдения надъ вълнитѣ. Тоя уредъ е изработенъ отъ фабриката на Carl Zeiss въ Jena, която е една сигурна гаранция за неговата ефикасностъ. Първоначалниятъ моделъ на този уредъ се е наричалъ *стереокомпараторъ*, следъ това е билъ видоизмѣненъ въ *стереофотографъ*, а въ последствие преработенъ въ *стереопланиграфъ*. Последниятъ усъвършенственъ уредъ на Carl Zeiss за измѣрване даннитѣ за вълнитѣ, за когото споменахме по-горе, е билъ монтиранъ на германския корабъ за океанографически изследвания „Метеоръ“ и е билъ нареченъ *стереофотограметъръ*. Този усъвършенственъ оптически уредъ се състои отъ една тръбовидна кука греда, дълга около 6 метра, която може да се пренася отъ мѣсто на мѣсто, споредъ желанието на наблюдателя. Двата края на тази греда сж снабдени съ по единъ голѣмъ фотографически апаратъ, върху които сж монтирани по единъ малкъ фотографически апаратъ. Този уредъ се издига въ хоризонтално положение на предния стожеръ*) на кораба, така че да отстои отъ морското равнище на една височина отъ 13 до 14 метра. Двата главни (голѣми) фотографически апарата се пущатъ въ действие посредствомъ една пружина, действующа чрезъ електрически токъ. Едновременно съ голѣмитѣ фотографически апарати се пущатъ въ действие и малкитѣ такива. Снетитѣ едновременно фотографически снимки отъ повърхността на развълнуваното море, въ последствие служатъ като база за опредѣление точнитѣ данни на вълнитѣ. Този уредъ е описанъ подробно въ германското списание „Annalen der Hydrographie und Maritimen Meteorologie“ отъ 15 ноемврий 1926 год.

Въ четвъртото английско издание на „Marine Observer's Hand-Book“ отъ 1927 год. (стр. 38—48) сж дадени нѣколко практични методи, таблици и обяснения за наблюдение направлението и силата на вѣтъра, състоянието на морето (споредъ шкалата на Douglas) и опредѣлението височината, дължината, периода и скоростта на вълнитѣ.

Варна, 22.III.1928 год.

*) Мачта.

Видинчани наблюдават състезанията на вода, устроени отъ Б.Н.М.С. презъ м. августъ миналата година на Дунава при Видинъ.

Превела М. Михайлова.

МИННАТА АТАКА НА 8 ЮНИ 1877 ГОДИНА НАДЪ ГР. РУСЕ*).

(Извадки отъ „На войнѣ въ Ази и въ Европѣ“ — В. Верещагинъ).

Скридловъ не бързаше съ затоплянето на машината, поради което го укоряхме, че ще закъснѣемъ.

„Повѣрвай ми, казваше, ще настигнемъ всички и ще бъдемъ първи на Дунава, защото другитѣ не познаватъ канала и ще засѣдатъ“.

И наистина така стана. Бѣше толкова тъмно, че не се разпознаваха бележитѣ и макаръ че на първиятъ катеръ се намираще корабоводача, скоро следъ като тръгнахме и ускорихме хода, забелязахме въ страни неподвижни черни маси, викахме имъ и тѣ се обидиха: указа се че сж нашитѣ миноносци, които седѣха на пѣськъ. Макаръ че миноноската „Шега“ бѣше изтеглила много отъ тѣхъ, тѣ наново засѣдаха и се движеха много бавно. Предполагаше се, че съ първитѣ лъчи на слънцето ще достигнемъ до втичането на канала въ Дунава и веднага ще започнемъ минирането. Вече се разсвѣтляваше, а още никой не бѣше достигналъ до издѣлбаното корито. Бѣше сутринъ, когато минавахме край мѣстата, гдето по-рано се бѣхме толкова измѣчили, за да вадимъ коловѣтъ.

Стана тъй както каза Скридловъ; стигнахме на Дунава почти първи — предъ насъ вървеше другата миноноска „Мина“, предназначена заедно съ нашата за атака и която бѣше най-лека и най-бързоходна отъ всички. Следъ нея по скоростъ идвахме ние.

Дълго чакахме на едно мѣсто до като другитѣ ни настигнатъ, после тръгнахме край островчето, гдето гора на което още ни закриваше отъ турцитѣ. Това, което първоначално проектирахме, именно да доближимъ незабелязано и да минираме турския брѣгъ, бѣше вече немислимо. Освенъ това, всички миноноски, изключая нашата и още една-две, силно димѣха тъй че това излагаше на опасностъ цѣлиятъ отрядъ. Щомъ се подадохме задъ първото островче отъ срещниятъ турски граниченъ постъ се показа облаче димъ, разнесе се гърмежъ, следъ него втори... И колкото отивахме по-нататъкъ, толкова по-често се чуваха гърмежитѣ. Брѣга бѣше близо и ясно наблюдавахме разтичалитѣ се изплашени войници. Скоро къмъ тѣхъ се присѣдиниха много нови стрелци, особено

черкези, и тѣ започнаха да обсипватъ катеритѣ ни съ куршуменъ дъждъ.

Новиковъ ни достигна и тръгна на чело. Заста на задната частъ на миноноската и подпрѣнъ на желѣзниятъ корпусъ, не обръщаше ни най-малкото внимание на гърмежитѣ, макаръ че неговата внушителна фигура, завита въ шинель, бѣше добъръ мишенъ.

Скоро взе да става много горещо отъ падащото олово; цѣлиятъ брѣгъ бѣше буквально покритъ съ стрѣлци, стрѣлбата на които представляваше непрестаненъ барабаненъ огънь.

Тежко и тихо се движеха миноносцитѣ. Първитѣ вече спираха до брѣга и почваха работата, когато другитѣ едва напушаха канала и влизаха въ самата рѣка. Слънцето отдавна бѣше изгрѣло, бѣше свѣтла лѣсна сутринъ, лекъ вѣтрецъ вълнуваше тихата водна повърхностъ.

Налагаше се да минираме подъ силниятъ неприятелски огънь. Нашиятъ отрядъ, започвайки поставянето на минитѣ, направи тази грѣшка, че започна отъ лѣвия брѣгъ, вмѣсто да започне отъ дѣсниятъ турски брѣгъ. Свърши се тъй, че първитѣ мини бѣха добре поставени, сжщо мичманъ Ниловъ успѣ да хвърли своята мина по срѣдата на рѣката, обаче поради голѣмата бързина мината, неприготвена добре, скоро изплава на повърхността.

Следъ това никой вече не се реши да продължи минното заграждане тъй че половината отъ водниятъ пътъ остана неминиранъ. На следната нощъ Подъполски зачина да поправи тази грѣшка. Ясно бѣше, че турцитѣ, които даже не се опитаха да преминатъ — а можаха спокойно да направятъ това — бѣха много изплашени отъ преди, когато нѣколко тѣхни кораби бѣха хвърлени въ въздуха отъ руски мини.

* * *

Въ това време нашитѣ две миноноски се бѣха

*) Вижъ статията „Дѣйствиата на освободителитѣ — моряци на Дунава“, помѣстена въ кн. № 4, год. V (1928 г.) отъ сп. „Морски Сговоръ“, стр. 4—6.

укрили задъ гората на малкото островче*), което се намираще малко по-долу отъ мѣстото на сражението.

По едно време отъ къмъ Русе се показва единъ корабъ и започна да стреля върху нашия отрядъ, обаче безрезултатно.

— Николай Ларионовичъ, казвамъ на Скридлова, защо не ги атакуваме?

— Защо да го атакувамъ, когато не идва на близо, а така стрелбата му не ни пречи...

Кораба скоро се отдръпна, навърно диреше подкрепа. Въ това време гледамъ че къмъ насъ лети миноноската на Новикова.

— Николай Ларионовичъ, защо не атакувахте монитора?

— Това не бѣше мониторъ, Модестъ Петровичъ, а параходъ, мислѣхъ че заповѣдахте да атакуваме сѣмо въ случай че наближи.

— Заповѣдахъ Ви да атакувате въ всѣки случай. Почвайте атаката.

— Слушамъ!

Новиковъ отиде по работата си.

— Е, братко Николай Ларионовичъ, казахъ на Скридлова, отваряй си очитъ: не върви ли нѣщо при поставяне на минитъ ще набедятъ тебе: ще кажатъ че не успѣли заради тебе.

— Сега атакувамъ, сега вече заповѣдта е ясна!

Скридловъ заповѣда да се приготви всичко и самъ застана до мостчето за да наблюдава кърмчията и носовата мина, като ме помоли да наблюдавамъ плаващата кърмова мина. Преди това вече бѣше ме научилъ какъ да боравя съ нея, какъ да я пусна и кога да дамъ заповѣдта „взривавай“.

Всички турихме спасителнитъ гжбени пояси въ случай, че „Шега“ се взриве и ние паднемъ въ водата: това приготвление бѣше необходимо, като естествена последица въ случай, че избухне мината.

Закусихме съ парчета отъ пиле. изпихме по една глътка хереско вино, следъ което приятеля ми легна малко да подремне; и наистина — необикновено нѣщо — неговитъ желѣзни нерви му помогнаха да задреме.

* * *

Не спакъ; стояхъ отзадъ на миноноската, подпирайки се на желѣзниятъ покривъ надъ парната машина и наблюдавахъ рѣката по посока къмъ Русчукъ.

— Иде вече, каза единъ отъ моряцитъ; и действително между турския брѣгъ и високитъ дървета на острова, които закриваха Дунава, се показва димъ, който бързо ни наближаваше.

Николай Ларионовичъ, ставай, вече иде!

Скридловъ скочи „бързо отблѣскайте“!... „Пъленъ напредъ“! И вече хвърчихме много бързо, благодарение полжтното течение. Турския корабъ още не се виждаше.

„Николай Ларионовичъ, викамъ отново, спри за малко, та да се срещнемъ съ него по-насамъ иначе ще се натъкнемъ на турския брѣгъ“!

— Сега, братко, вече не, чули какво каза Новиковъ?.. сега ще отида даже и до самиятъ Русчукъ... и тъй напредъ!...

Въ това време се показва парахода, който въ сравнение съ нашата „Шега“ ми се струваше грамаденъ. Скридловъ веднага обърна къмъ него кърмилото. Приближавахме се съ скоростъ на паренъ локомотивъ.

Каква суматоха настана, не само на кораба, но и на брѣга! Изглежда, че разбраха какво тази малка черупка му носи смъртъ. Стрелцитъ и черкезитъ отъ брѣга започнаха единъ по единъ да навлизатъ въ водата за да могатъ по-отблизо да стрелятъ върху насъ и буквално обсипаха миноноската съ олово. — Цѣлия брѣгъ се закри отъ гжстия димъ на гърмежитъ.

По горния подъ на парахода хората тичаха като замаени: виждахме какъ офицеритъ се спуснаха къмъ кормилото и почнаха да обръщатъ къмъ брѣга за отстъпление и едновременно ни изпращаха такива гърмежи отъ орджията, че горката „Шега“ при хода си само подскачаше.

— Е, братко, на ти сега, помислихъ си, отъ това здравъ не ще излезешъ! Събухъ си обувката и извикахъ на Скридловъ да направи сжщото; послуша ме и заповѣда на моряцитъ сжщо да се събуятъ.

Въ този моментъ се по огледахъ: другата миноноска я нѣмаше задъ насъ. Казвахъ после, че нѣщо се повредило на машината ѝ...

Положението не бѣше весело: „Шега“, напълно осамотена, нашия отрядъ остана далеко задъ насъ. Стрелбата почваше да става нетърпима; отъ куршумитъ всичко трепереше, а отъ топковитъ гърмежи, просто всичко гънтеше. Имахме вече нѣколко дупки, едната отзадъ до мѣстото кждето стояхъ азъ и почти до водната повърхностъ; предпазителния желѣзенъ покривъ надъ машината бѣше вече сжщо пробитъ. Моряцитъ се изпокриха на дъното на миноноската и се прикриха въ всичко, което намѣриха подъ ржка: тъй че даже не се виждаха. Само на одного отъ миньоритъ се виждаше частъ отъ лицето, предъ което държеше за предпазване една котва и лежеше наведенъ като дървена кукла.

Доближавахме се съвсемъ близо до парахода. Трѣска и шума отъ падащитъ върху „Шега“ куршуми все по-вече се усиляваше.

Забелязахъ, че Скридловъ, който седеше при кормилото, се сепна... куршумъ го удари, а следъ това втори. Виждамъ сжщо, че нашия офицеръ-механикъ поблѣдна, свали фуражката си и започна да се моли — (бѣше католикъ) — обаче следъ малко дойде на себе си, извади часовника си и каза Скридлову: „Николай Ларионовичъ, осемъ часа и петъ минути. Това не бѣше лошо“!

Любопитството наддѣля у мене и азъ напрегнато следяхъ турцитъ на парахода, когато се доближихме до него: просто онѣмяха на мѣстата си; съ вдигнати, разтворени ржце, съ наведени глави, — сжщо както въ последната сцена отъ „Ревизоръ“.

Въ последния моментъ нашия кърмчия се уплаши, зави въ дѣсно и течението ни отнесе малко отъ парахода. Скридловъ се хвърли отгоре му: „Въ лѣво или ще те убия!“ и самъ хвана кърмилото.

„Шега“ се обърна срещу течението, бавно се доближи до края на парахода и леко го блѣсна съ носовия миненъ пѣртъ. Въ тази минута царуваше пълна тишина при насъ и у неприятеля. Всичко замря въ очакване на взрива. Грозна минута.

— Избухна ли? ме попита миньора свитъ почти на кълбо. — „Не“, отговорихъ му полугласно.

— Взривавай, когато щещъ, закѣнтъ отново заповѣдта на Скридловъ — и все пакъ никакъвъ взривъ.

Въ това време течението ни обърна, и ни вплете съ счупения преденъ миненъ пѣртъ въ вжжето на парахода, като сжщевременно повлече съ себе си и задната частъ. Турцитъ се съвзеха, почнаха да срелятъ още по-бѣсно, както отъ парахода, тъй и отъ брѣга.

Скридловъ заповѣда да се отсече предния пѣртъ и ние почнахме най-после да се отдалечаваме. Въ това време миноноската се наведе на една страна и почна да се люлѣе, и понеже бѣше разбита и пробита започна да се пълни съ вода. За нещастие и парата ни намаляваше и ние се движехме само

*) Бившиятъ о-въ „Мечка“, който сега е присъединенъ къмъ ромънския брѣгъ срещу с. Параланъ и се е намиралъ надъ сегашния Пиргоски о-въ — Бел. на прев.

благодарение на течението — тука вече механика я бѣше пообъркалъ.

Очаквайки, че всѣка минута ще потънемъ бѣхъ си приготвилъ едина кракъ на края на миноноската. Въ това време чувамъ предъ себе си силенъ трѣсъкъ и ударъ въ бедрото, но какъвъ ударъ! — Като съ нѣкое дърво. — Обърнахъ се и паднахъ, но такси се свързахъ и станахъ на крака.

Течението ни влачеше твърде близко покрай турския брѣгъ, отгдето ни обстрелваха отъ много близко разстояние. Чудно бѣше, че не ни избиха всички. Тичаха следъ насъ, гърмѣха и ни псуваха, което добре чувахме. Опитахъ се да имъ отговоря съ нѣколко изстрели, обаче скоро се отказахъ отъ това, защото виждахъ, че е безполезно.

Течението ни завлече доста на долу, минавайки покрай цѣлъ редъ търговски кораби, които стояха на котва между брѣга и островчето на дѣсния брѣгъ. Въ лѣво се простираше сѣщиятъ островъ съ голѣми кичести върби. Канала на рѣката бѣше на това мѣсто твърде тѣсенъ, парахода не ни последва, но дойде друга бѣда: отъ крепостта идеше на среща ни съ пълна пара мониторъ, навѣрно, повиканъ по-рано на помощъ.

— Николай Ларионовичъ, крѣщѣхъ на Скридлова, защото поради силнитъ гърмежи нищо не се чуваше — Николай Ларионовичъ, виждашъ ли монитора?

— Виждамъ.

— Какво мислишъ да правишъ?

— Ще атакувамъ съ твоята мина, пригответи я; обаче хвърли я по-близо!

Да атакуваме ний, които просто потъвахме и течението ни влачеше бѣше до нѣкжде много мѣчно. Но не оставаше нищо друго. Монитора се доближаваше и ни изпрати вече два изстрела.

Прерѣзахъ вжжето, съ което бѣше привързана мината и се приготвихъ да я хвърля, когато за наше щастие въ лѣво при опашката на острова се показа ржжава на рѣката кждето се насочихме следъ, като събрахме последнитъ си сили.

Само тука можахме свободно да си отдѣхнемъ. Голѣмитъ параходи тукъ неможеха да ни последватъ, а монитора успѣ да изпрати следъ насъ само единъ изстрелъ още.

„Шега“ все по-вече и по-вече потъваше. Скридловъ заповѣда да запушимъ трюма съ парусина, за да можемъ поне до нѣкжде да намалимъ прииждането на водата и по такъвъ начинъ вѣрвахме че ще достигнемъ щастливо до базата си.

* * *

Запазени отъ острова, обмислихме и решихме: „Шега“ бѣше напълно разбита и негодна за никаква работа: указаха се голѣми дупки не само надъ водата, но и подъ нея. Оловото съ което бѣха ни обсипали го събрахме и изхвърлихме съ шепи.

Скридловъ имаше две рани въ краката, контузна и обгорѣла ржка. Азъ бѣхъ раненъ въ бедрото въ меката частъ. Следъ като се свързахъ отъ раната презъ цѣлото време стояхъ правъ, обаче като почувствувахъ особена болка въ дѣсниятъ кракъ почнахъ да опитвамъ съ ржка болното мѣсто и видѣхъ, че панталонитъ ми бѣха пробити на 2 мѣста и прѣста ми свободно влизаше въ месото.

— Какъ, да не би да съмъ раненъ? — Да — ето, че цѣлата ржка се окървави. Това значало да си раненъ. То било много просто! По-рано винаги съмъ мислелъ, че раняването е сложна работа. Единъ куршумъ отъ картечь рикшетиралъ отъ корпуса, ударилъ ме въ бедрото и преминалъ презъ мускулитъ на единъ косъмъ отъ костта. Отъ моряцитъ не бѣше раненъ никой. Направениятъ прегледъ ни

обясни необикновенна работа: взрива не станалъ защото съединяващитъ проводници бѣха разкъсани отъ ужасниятъ огънь.

— Ваше благородие, докладва миньора на Скридловъ, вижте проводницитъ сж прекъснати.

— Не е възможно!

— Точно тѣй, заповѣдайте да проверите... Скридловъ много се зарадва. Съ това падаше отъ него голѣмата отговорност за несполуката и упрецитъ за неопитностъ, па даже и за немарливостъ, съ които щѣха да го обсипятъ неговитъ приятели.

Когато се отдалечавахме отъ турския параходъ, Скридловъ много съжеляваше, че счупениятъ миненъ пѣрътъ и падналото налѣгане на парата му попречиха да повтори атаката съ носовата мина. Наистина тогава вървѣхме точно срещу монитора и имаме възможностъ да атакуваме съ заднята мина, обаче тази възможностъ не бѣ за него тѣй привлекателна.

Приятели ми си кжсаше косата и се вайкаше съ такъвъ отчаенъ гласъ, че го съжелявахъ: „Толкова работа, толкова усилия и приготовления — и всичко това напразно — всичко отиде на пусти!“.

— Спри, викамъ му, защо такова отчаяние? това е несплука, а не неумѣние.

Когато после разбра, че при тия условия взрива не бѣ възможенъ Николай Ларионовичъ малко се успокои — и му отлѣкна на сърдцето. Трѣбова да се вземе предъ видъ и следното: въ деветъ часа при лѣтенъ слънчевъ день, всрѣдъ дъждъ отъ пушечни и оржейни гърмежи, не е лесна работа да атакувашъ.

Оставаше обаче неизвесенъ още единъ въпросъ: защо втората миноноска не ни последва въ атаката? Струва ми се, че този случай на минна атака срещу неприятелски корабъ и само съ една миноноска бѣше единственъ по рода си и противъ всѣкакви правила.

Все пакъ резултата бѣше успокоителенъ: както парахода, така и монитора се върнаха обратно, което показва, че цѣлѣта на атаката бѣ постигната.

* * *

Напуснахме своето скривалище и Скридловъ отиде на котвенната стоянка при останалитъ миноноски за да докладва на Новиковъ за резултата. Всичкитъ офицери стояха на брѣга и незнаеха нищо за нашата участъ, защото презъ цѣлото време на атаката бѣхме невидими за тѣхъ.

— Е, какво атакувахте ли? викаха ни отсреща.

— Не, отговори Скридловъ, огъня бѣше много силенъ, и ни скжса проводницитъ. Азъ и Василий Василевичъ сме ранени!

Всеобщо мълчание, въ което се крие недоволство, само добриятъ Новиковъ помахъ съ ржка на Скридлова и благодари за неравниятъ бой срѣдъ бѣлъ день.

Отрядъ отпочиваше, закусваше и се приготвяше за по-нататъшенъ пжтъ. Свалиха ни на ромжнскиятъ брѣгъ, греблата употребиха за носилки и туриха на тѣхъ Скридлова. Азъ трѣгнахъ пешкомъ.

При възбужданието си не чувствувахъ нито болки, нито умора, но като изминахъ около една верста, почти овисвахъ на рамената на моряцитъ, които ме подпираха при вървежа.

На брѣга срещнахме Скобелева и Струкова, които отъ далечъ наблюдаваха минирането.

Първиятъ отъ тѣхъ съ когото се разцѣлувахме, постоянно повтаряше: „Какви молодци, какви молодци!“.

Този най-голѣмъ изъ между насъ герой вѣроятно ни завиждаше, че бѣхме ранени. Донесоха ни до село Парапанъ, и тукъ ни настанаха въ една голѣма чифликчийска кжща — въ сжщата, въ която живѣеше и Вулфертъ и кждето се запознахме съ генералъ Драгомирова.

Добринъ Василевъ.

МОРЕТО ВЪ БЪЛГАРСКАТА ПОЕЗИЯ.

(Статия втора).

За българския поетъ морето е преди всичко картина, богата съ разнообразието си гледка, миръ, изпълненъ съ опияняващи и несравнени съ нищо друго по хубостъ очарования. Възпитанъ въ култа къмъ природата, палящъ съкровено традицията на своя народъ — да се възхищава отъ величието на планината и тихата печалъ на полето — два елемента, които подхранватъ стремежа къмъ свобода у тоя народъ, българския поетъ не можеше да има и друго отношение къмъ морето, което покрай хубостта си, доставя му и голѣмото удоволствие да вижда неограничената и въплотена реално свобода — тъй жадно леляна отъ който и да е българинъ, синъ на единъ страдалчески народъ.

И затова българския поетъ лесно се опива отъ вида на морето, не търси въ него други елементи освенъ необятността, безграничието, мощта и загадъчността — които го и притеглятъ съ своята примамна сила.

Въ картината на морето, рисувана отъ нашитѣ поети, първия елементъ е величието, величието на една бездна отъ водни дълбочини, тъмна, страшна, за нѣкои алчна (К. Величковъ, П. П. Славейковъ, Ив. Вазовъ, К. Христовъ, П. К. Яворовъ, Д. Дебеляновъ, Тр. Куневъ, Л. Стояновъ, М. Неволинъ, И. Б. Стубель, Ив. х. Христовъ). Тая бездна е и хаосъ, една грамадна маса, въ която е превъплотенъ цѣлия свѣтъ, изразена цѣлата вселенна (Вазовъ, Ракитинъ, Ем. п. Димитровъ, Л. Стояновъ и др.) Равното морско ширине веднага се нахвърля и налага въ съзерцанието на мнозина като огромна необятна пустиня (Вазовъ, П. Славейковъ, Траяновъ, Дебеляновъ, Лилиевъ), Яворовъ нарича морето „пустинно и безкрайно“, Дебеляновъ — морскитѣ ширини „безбрѣжни“, а Аура морската ширъ „измамна“. Надъ всичко обаче това морето властно импонира съ своята необяснена, ужасяюща, слѣпа, свирепа, унищожаваша, космическа стихия (Вазовъ, Величковъ, Д. Бояджиевъ, Смирненски, Ем. п. Димитровъ, Ракитинъ), К. Христовъ говори въ едно свое стихотворение, че по него „вихри бѣснѣятъ винаги“.

Когато то е тихо, особено утринъ при изгрѣвъ слънце, четката на поета тегли вдъхновени линии. Оня, който е видѣлъ поне веднажъ морето утринъ, не може да не възкликне като Кирилъ Христовъ:

А грѣйше въ пурпуръ и злато зората
Надъ синия морски просторъ.
(„Обсадата на Солунъ“).

или:

Дивни сиянья далеко, далеко
Всрѣдъ чернитѣ още висини
Проникнаха въ стѣлбове лунни и прѣко
Попѣстриха пѣнни вълни.

(„Лунния блѣсъкъ“).

Една несравнена по красота и одухотворение картина е нахвърлилъ Н. В. Ракитинъ:

И въ ясна сутрина предъ менъ далече,
Надъ проснатъ съсъ злато обшитъ атласъ,
Голѣмъ огненъ прѣстенъ се изпречи.
На колѣне предъ водната стихия
Азъ слушахъ съ трепетъ Божий мощенъ гласъ
И утринната му благословия.

(„Пилигримъ“).

сщо и П. В. Геновъ въ „Спятъ лазурнитѣ пустини“ или К. Величковъ въ сонета „На стрѣмний брѣгъ“:

Надъ морето
Надвиснала е глѣста утринна мъгла.
Изгрѣва слънцето. Стрела подиръ стрела,
Пронизватъ я лъчи му ясни отъ небето.

Денъ чуденъ е. Омаянъ погледа лети
Надъ ширитѣ морски. Въ чистия лазуръ небесенъ
Градѣтъ чудесенъ
Далекъ катъ бисерно видение блѣсти.

Денемъ морето е облѣно цѣло въ блѣсъкъ (П. Славейковъ), то отразява свѣтлината на свѣта:

А въ жаркий день кога лъчи отгоре
разливатъ зной и пламѣкъ по телата
и въздухъ синкавъ катъ духъ грамаденъ
разстила се надъ модри хълмове.

(Ем. п. Димитровъ — „Море“).

Най-много обаче поетитѣ се вдъхновяватъ отъ морето вечеръ и нощемъ. Тогава то имъ се струва по-нѣжно, по-прелестно, по-податно на символизиране и превъзсздаване.

Ето едно великолепно табло:

Хиляди очи тамъ загоряха
Въ черната на залива вода
Отражения се разиграха,
Ведре и прохладна е нощта.
Зарево обжари свода блѣденъ —
Цѣфна на предѣлната черта
Месецътъ голѣмъ червено-меденъ.

(Н. В. Ракитинъ — „Вечеръ“).

или:

Златни линии чертае
По смарадени вълни
Звездочела кротка вечеръ
Отъ безкрайни висини.
Бѣла ладия премина
Съсъ разперени платна —
Като бѣла нощна птица
Надъ заспалата вълна.

(Ст. Олчевъ — „Златни линии чертае“).

Много поети обичатъ морето вечеръ (Величковъ въ нѣколко свои стихотворения, Яворовъ, Ем. п. Димитровъ, Т. Христовъ, К. Христовъ: . . . „море, когато твойтъ огледала огледатъ божиитѣ чудеса: на вечеръ пламналитѣ небеса,“ . . . и др).

Въ нѣколко свои стихотворения въ „Италия“, Вазовъ възпѣ съ всичкия свой непринуденъ патосъ морето нощемъ. Незабравима е картината въ „Нощъ“, едно стихотворение, което носи славата на общо-народна пѣсенъ:

Луната свѣти, Тихо отгоре
Кораба плува, По синьо море
Пѣсенъ оглася: Гезъ пушинаци
И ме възнася: Пѣйте моряци!
Вълнитѣ гладки Катъ огледало
Въ сѣнища сладки Сичко заспало,
Небето плува Въ свѣтлитѣ бездни
Морфей царува: Пѣйте любезни!

За Ракитинъ то е „безсънно“, за Величковъ, въ нощта мълчалива се чуе равно глухо катъ шуми“. Рѣдко морето е тихо и оставя поета да потъва спокоенъ въ съзерцание, да вижда какъ излизатъ видѣния изъ дълбокитѣ му води:

Свѣтлѣи морето гладко като стѣкло,
И тихо въ чудний блѣсъкъ на заритѣ,
Катъ лебедъ бѣлъ съ разтворено крило,
Се лъзга ладя леко по вълнитѣ.

(К. Величковъ — „Свѣтлѣи морето“).

Много повече, почти винаги, то е въ движение, въ буря. То е символъ на бури, на неукротима мощъ, която бѣснѣе, троши, рови, руши, събаря. Догдѣто поетѣтъ го съзерцава тихо, за единъ мигъ само то се превръща въ хала и вихри, въ бушувашъ огроменъ немирникъ (К. Величковъ „Свѣтлѣи морето“, „До родния брѣгъ“, „Бѣснѣе буря“; Н. В. Ракитинъ: „Евксиноградъ“; Ем. п. Димитровъ: „Буря“; Ив. Вазовъ: „Нощъ“; К. Христовъ: „Безполезна борба“ и др. и др.).

Неговитѣ вълни сж немирни — тѣ винаги играятъ,

движатъ се, търчатъ, кикотятъ се, вилнѣятъ, килкатъ се дори (П. Р. Славейковъ, Вазовъ, К. Христовъ, Ракитинъ, Багряна, П. В. Геновъ). За Ракитинъ тѣ сж ропотни и кѣдрави, за К. Христовъ — кипящи. Влечатъ ту тихо, ту вихренно (Ем. п. Димитровъ). Пѣятъ, люлѣятъ и унисатъ. Образуватъ хоръ и оркестъръ (Траяновъ, Ракитинъ) и т. н.

Тѣхниятъ колоритъ е неизмѣримо богатъ и разнообразенъ: бѣли и пѣнливи (Величковъ), тъмни (П. Славейковъ, К. Христовъ, Яворовъ, Лилиевъ, Дебеляновъ, Ясеновъ, Неволинъ, И. Б. Стубель и др.) свѣтли (К. Христовъ), зелени (Багряна, Ем. п. Димитровъ), смолни (Багряна), изумрудени (Ив. х. Христовъ), смарагдени (К. Христовъ, Ст. Олчевъ), седефени (И. Стратиевъ), черни (Величковъ, Ясеновъ), пѣнливи (Величковъ, К. Христовъ, Неволинъ), потъмнѣли (П. В. Геновъ) и по-често чисто, свѣтло и тъмно-сини (Вазовъ, Величковъ — той ги нарича на едно мѣсто прозрачни — К. Христовъ, Траяновъ, Лилиевъ, Л. Стояновъ, М. Вечеровъ и др.) За Ем. П. Димитровъ тѣ сж ту капризни, ту стозлби; сжщия ги сравнява съ маси, спящи и лазурни, стоящи напластени („Морско дѣно“), Л. Стояновъ ги оприличава на водни планини („Посейдонъ“), П. Славейковъ ги счита стрѣвни, Вазовъ — свирѣпи, зли, Величковъ — бѣсни, К. Христовъ — тревожни и т. н. Нѣкои ги сравняватъ съ зелена грива (Ив. х. Христовъ).

Общата характеристика на морето е: изобщо бурно (Вазовъ, Бабевъ, Л. Стояновъ, Неволинъ, К. Христовъ и др.) яростно (Яворовъ), възбунено (Тр. Куневъ, Дебеляновъ, Лилиевъ, Деричанъ, размирно (Ясеновъ) невѣрно (Траяновъ, Дебеляновъ), бездѣнно (Михайловски, Яворовъ), черно и мрачно (Тр. Куневъ и др.) бѣсно (Величковъ), потайно и тайнствено (П. Славейковъ, К. Добревъ), пияно огъ несдържаната си мощъ (Дебеляновъ), девствено и божествено (Вазовъ) сънливо и др.)

Плѣсъка на морето, на неговитѣ вълни, изпълненъ съ свършенъ вѣченъ ритѣмъ, съ дива страшна, но и загадочно уповаща музика, е билъ винаги предметъ на възхищение. Въ него се вслушвагъ всички поети и се мжчатъ да разгадаятъ тайната на онова, що той говори (Вазовъ, Яворовъ, Траяновъ, Л. Стояновъ, Неволинъ и др.). Тоя плѣсъкъ понѣкога се обръща въ тиха пѣсенъ (К. Христовъ), романъ, унисащъ шепотъ.

Морското дѣно за поетигъ е рѣдко по чудеса и прелестъ страна, далечна, невидена, мечтана откъсната отъ скучния действителенъ миръ. Въ единъ цикълъ стихотворения подъ надсловъ: „Морско дѣно“, Ем. п. Димитровъ разкрива вълшебнитѣ видения на морското дѣно.

Тамъ почиватъ неща, загубени за свѣта като: златни котви, перли, рубини, раковини, златни товари, корали, никнатъ цвѣта, звучи симфония безбрѣжна.

Морскиятъ брѣгъ е желано и обично мѣсто за съзерцание, за мечти, утѣха и успокоение (П. Славейковъ, Лилиевъ, Вен. Тинтеровъ, Т. Христовъ), за П. Славейковъ, Ем. п. Димитровъ и Дебеляновъ той е освенъ това и цвѣтенъ.

И ето при тая пълна картина на морето, нахвърлена и многократно създадена въ нашата поезия, се получава истинския образъ, истинския неговъ образъ, като мечтанъ край, като блѣнувана обетована земя. То привлича властно, плѣни, омайва (Величковъ, П. Славейковъ, К. Христовъ, Ем. п. Димитровъ, Дебеляновъ, Ракитинъ), зове (П. Славейковъ — „да чуемъ морето — то ехо ни носи отъ тамъ“ („Острова на блаженнитѣ“) — Вазовъ, Величковъ, Ем. п. Димитровъ, Ракитинъ, Ив. х. Хрис-

товъ и др.). По него се блѣнува съ радостъ и съ мжка (Вазовъ, Величковъ, П. Славейковъ, К. Христовъ). Презъ него се отива къмъ заветни земи, къмъ осжщевение на житейския идеалъ (Вазовъ, Величковъ, П. Славейковъ, К. Христовъ, Яворовъ, Ив. Грозевъ, Ракитинъ, Бабевъ, Л. Стояновъ, Неволинъ, Ек. Ненчеца, Ив. Мирчевъ, П. Хр. Кишмеровъ и др.). То дава просторъ и воля (Величковъ, Вазовъ, Ем. п. Димитровъ, Ракитинъ, Л. Стояновъ, Багряна, Н. Мждровъ и др.)

Заедно съ сърдцето и небето, то образува тройката отъ гатанки, тайни и три свѣта безкрайни (Вазовъ). Дори буритѣ му привличатъ властно (Ем. п. Димитровъ), дори корабокрушението всредъ него е възвишенъ моментъ (Бабевъ). То пази ревниво въ дълбочинитѣ си безценни красоти, рѣдки съкровища, богатство, злато, величието на много вѣкове. „Въ дълбокитѣ недра на океана великолѣпнъ бисеръ се потайва“ казва Михайловски. „Дѣното морско крие незнани чудни съкрови“ (Ем. п. Димитровъ). И. Б. Стубель кани да търсятъ тамъ сърдцето на майката умрѣла. Тайни гласове звучатъ и зоватъ изъ него. Въ недрата на морето се криятъ легенди (Ем. п. Димитровъ), загадки, (Траяновъ), тайни (П. Славейковъ, Ракитинъ). Въ него Величковъ вижда вълшебни хубости и чудеса, а П. Славейковъ — блѣнове. Видения изкачатъ изъ водитѣ му за К. Христовъ, а за Траяновъ презъ него бащиния брѣгъ нежно гали отплузалия далечъ въ чужбина морякъ. Величковъ търси въ морето Бога, той се сродява съ него и го разбира, вижда цѣлата вселенна; неговитѣ бури усмиряватъ неспокойния духъ на Ракитина; Ив. х. Христовъ изповѣдва, че въ него е поселилъ душата си.

За това когато дойдемъ до фазата на по-предметното, по-близкото и по-проникновенното отношение на нашата поезия къмъ морето, когато разгледаме пѣтищата и образигъ на неговото одухотворение, ще видимъ най-напредъ едно неизбежно у всички поети, които го познаватъ, сравнение съ едно голѣмо живо тѣло, грамадно живо сжщество, което има свой животъ, свой духъ. То се явява ту въ образа на тихо спяща девойка (Ракитинъ), ту като най-страшното чудовище и звѣръ на свѣта (сжщиятъ). Рѣдко то спи и дрѣме (Вазовъ). Проявява всички деятельности на живъ организъмъ: мълчи загадочно и тайнствено (Вазовъ, Траяновъ, Дебеляновъ), онемява въ своето вѣчно далечно безцелие (Славеевъ), униса се въ мечти (Ракитинъ), въздиша и диша (Величковъ, Ракитинъ), сумти и шепне (Вазовъ), говори (Вазовъ, Ракитинъ), шуми (Вазовъ, Величковъ, Бабевъ и др.), играй (Вазовъ и Величковъ), вълнува се (Величковъ), пѣе (Вазовъ, Ракитинъ), тревожи се (К. Христовъ), издава вопли, риде и стене (Величковъ), реве (Величковъ, П. В. Геновъ), вий (Вазовъ), кипи (П. Р. Славейковъ), клопочи (Ракитинъ), гнѣви се (Величковъ, Смирненски), впуска се като живъ човѣкъ за нападъ (К. Христовъ), бучи (Вазовъ), върти се неспокойно (Ракитинъ), мѣта се издѣно (Величковъ, Ив. х. Христовъ), бѣснѣе (Величковъ), руши и създава (Ракитинъ), иска жертви (сжщия), прилича на стадо отъ коне (сжщия), отъражава въ себе си вѣчността на свѣта и бигието (Вазовъ).

Но когато се сродягъ съ морето, когато го опознаятъ основно, поетигъ чувствуватъ вече безвъзвратно морето като сжщество много близко, на което се довъряватъ, повѣрватъ тайни, болки, мисли, желания, копнежи.

И тукъ именно, въ тоя кръгъ, въ тая областъ сж създадени най-хубавитѣ образи на морето, най-хубавото въ нашата морска поезия.

Да почнемъ съ Вазова.
Въ „Ековетъ“ той извиква:

Дойдохъ въ пространното море
Дъ нищо не цѣфи, не мре
Море! Вълни! Стихия, вѣчност!
Дълбоки бездни, безконечност!
Кажете ми: що е животъ?
Що е човѣкъ? и кой го праща
Въ свѣта за мжки, скръбъ и потъ?
Защо той мре защо се ражда?

Защо е той — безсиленъ робъ —
Отъ люлката до самия гробъ
Проклетъ за битка непрестайна?
Морето рече: тайна! . . . тайна!

Вълнитъ говорятъ на Вазова:

Любезний що ни гледашъ?
Що бърчишъ тѣй чело си?
У насъ се крий решение
На всичкитъ въпроси.
Единъ мигъ, едно сбогомъ
На красната природа!
Единъ мигъ! — и почивка
Единъ мигъ! — свобода („Мечтание“).

Величковъ възкличава:

Морето само въ нощта мълчалива
Се чуе равно, глухо катъ шуми.
И въ тоя часъ въ душа ми треперлива
Тозъ шумъ безспиренъ на дълбокитъ вълни
Като безкрайний горски стонъ се слива
На всички земни болки и тѣги. („Далечъ“).

Кирилъ Христовъ се мѣри съ морето по значение:

Море, когато твоитъ огледала
Огледатъ божиитъ чудеса:
На вечеръ пламналитъ чудеса,
Безбройни минове, предвѣчностъ цѣла,
Нима не си атомъ ти — като менъ,
Де тоже е всемира отразенъ?

Н. В. Ракитинъ още повече отъждестви морето
съ вселенната:

И чувамъ какъ безспиръ до менъ
Пулсира мощно и ритмично стене
Огромното сърдце на вѣчността. („На брѣга“).

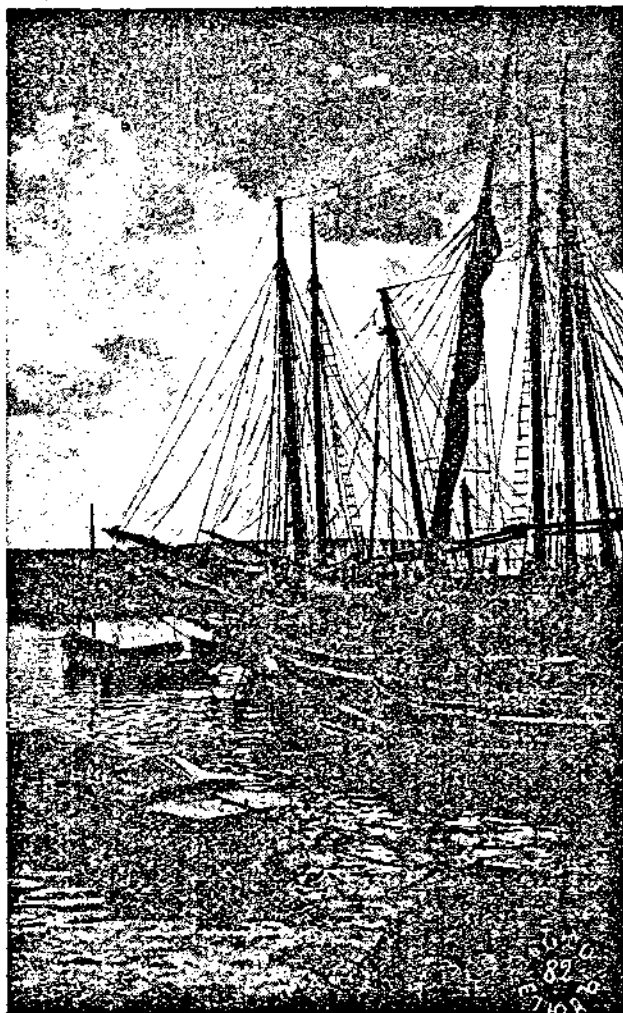
или:

Морето е катъ морно, укротено
Чудовище: въ сребристи люспи свѣти
Пълзи и ни целува по нозетъ. („На пѣска“)

Ем. п. Димитровъ възвестява, че въ най-глухитъ
дълбочини на морето тайни гласове звучатъ¹⁾; за
Траяновъ съществува морски демонъ, който свири
наедно съ шума на бурята въ мачтитъ („Старинна
балада“), за Йорд. Бак. Стубель мисълта на мо-
рето е нестихваща. Панъ на Хр. Ясеновъ се ражда

именно отъ подводията дълбоки на морето. Редица
още поети одухотвориха морето, видѣха въ него
събранъ, отразенъ цѣлия свѣтъ (Ив. х. Христовъ,
Ил. Н. Бульовъ и други).

Накрай нека забележимъ, че гореприведенитъ сти-
хотворения, въ които тѣй изобилно едначиста и свежа
струя чертае величави образи, сж едни отъ най-
хубавитъ въ българската поезия.

Следъ дъждъ.

Варна 1927 год.

ГОСПОЖИЦА.

Когато 1658 година негово благородие *Anne-Hilalion de Contentin-Tourville*²⁾ — най-знаменитиятъ
отъ французскитъ моряци стѣпи за пръвъ пѣтъ на
кораба, бѣше точно на шестнадесетъ години. Очи
сини, кѣдрава коса, малки ржце и крака, розово и
меко като атласъ лице — очарователна фигура, как-
вато никой отъ кораба до тогава не бѣ виждалъ.
Когато той, съ полузакрито чело отъ широка кади-
фяна шапка, гарнирана съ червени и бѣли пера, се
представи на командиря на кораба *L'Etoile de Diane* —
г-нъ д'Окенкуръ, последниятъ се възхити. Той
се поклони полузасмѣнъ, полусериозенъ и каза на
новодошлиятъ:

— Седнете . . . „Госпожице“!

Тази шега никакъ не се хареса на кадета, толкова
повече, че това ставаше подъ обтегнатата палатка
върху задната частъ на кораба, кждето всички ко-
рабни офицери вкупомъ нахълтаха. На другия день,
помощникъ-командиря на кораба — старшиятъ офи-
церъ Крювилеръ, се одързости да хване презъ
крѣста *Anne-Hilalion*, говорейки нахално:

— Госпожице . . . , благородна кръвь! Не постѣп-
вате добре като криете пола си! Тукъ имамъ нѣ-
колко добри другари, които съ възхищение биха му
отдали дължимитъ почести.

Но това не трая дълго време. Една плѣсница и
единъ ритникъ, въпреки иерархията, изпратиха по-
мощникъ-командиря на кораба да се търкаля при
лафета на орждието. . . . Следъ това между двамата
благородници трѣбваше да се пролѣе кръвь. Поло-
винъ часъ по-късно тѣ напустнаха кораба и излѣ-
зоха на сушата за да се дуелиратъ въ една усамо-
тена градина.

¹⁾ „Морско дѣно“.

²⁾ Бележитъ французски морякъ, роденъ въ Парижъ. Во-
диль успѣшни войни за изстребление на турскитъ пирати
отъ Берберия (Мароко, Алжиръ, Тунисъ и Триполитания).
Служилъ при Дюкезъ; победилъ близо до Вигтъ англо-холан-
дския флотъ (1690 г.); билъ разбитъ при Хогъ (1692 г.) и одѣр-
жалъ победа при Лагосъ. Роденъ въ 1642 год., умрѣлъ
въ 1701 година.

Когато кадета *de Tourville* сне дрехата си, Крювилеръ се увѣри, че той е мъжъ, а когато въпреки своитѣ повторни италиански удари, той, още при четвъртия, остана на милостъта на младия си противникъ, който великодушно го пощади, помощникъ командиря на фрегата призна, че *de Tourville* е голѣмъ храбрецъ. Двамата противници се прегърнаха и следъ този дуелъ насетне всѣки отъ кораба се отнасяше съ страхопочитание къмъ „госпожицата“. Навсѣкжде и всички бѣха внимателни къмъ „нея“, даже и за най-малкитѣ нѣща. А помощникъ-командиря стана най-предания „и“ приятелъ.

Не следъ дълго време, фрегата *L'Etoile-d-Diane* замина за да унищожи два голѣми турски пиратски кораба, които бѣха се прикрили при Ионийскитѣ острови. Щомъ се откри неприятеля *de Tourville*, облеченъ въ разкошно облекло отъ бѣлъ еленъ, застана на постъ между предния и задния стожеръ — най-опасното мѣсто въ кораба, защото тъкмо тамъ барбатскитѣ пирати нападаха християнскитѣ кораби. Сражението бѣше жестоко. При все това, обаче, „госпожицата“ не само че отблъсна левантинеца, но и го прогони обратно на кораба му. Отъ тая схватка *de Tourville* получи единъ сабленъ ударъ по главата и строшаване на едно ребро, а и фрегата бѣ въ доста лошо положение. За лекуване на раненитѣ и необходимитѣ поправки, командиря на кораба реши да го отведе и закотви при *Cyfanmo*. За щастие помощникъ-командиря Крювилеръ имаше въ този градъ старъ познатъ гръцки лѣкаръ — Киръ Яни —, кждето можа да настави младия си приятелъ *de Tourville*.

Киръ-Яни имаше една дъщеря на име Андроника. Тя обикновенно му помагаше при работата му. Щомъ като ранения забеляза тая хубавица, бѣлата ѝ кожа, чернитѣ ѝ очи и меката ѝ ржка, лесно склони да остане за дълго на острова да се лѣкува...

Скоро господинъ *de Tourville* стана по-милъ на хубавата гъркиня, отколкото на себе си; нѣщо повече — той се мислѣше за най-богатия и щастливия човѣкъ на свѣта, защото имаше за приятелка такова мило и красиво създание. Когато фрегата напусти острова за да продължи кръстосванията си, младиятъ човѣкъ не съжеляваше че остава за да се излѣкува окончателно, още по-вече, че преди заминаването командиря на кораба го посети и му каза: „Продължавайте да се лѣкувате, приятелю. Азъ ще се върна да Ви взема следъ привършване на кръстосванията, преди да отидемъ за зимовка въ *Валентъ*.“

Това бѣ „добре дошло“ и за двамата млади, защото тѣ не скупаеха никакъ, когато бѣха заедно.

Напротивъ тѣ се желаеха и обичаха и прекарваха времето си отлично.

Съ настѣпването на есеннитѣ бризи *L'Etoile-de-Diane* пакъ се завърна въ залива предъ *Cyfanmo*. Старшия корабенъ офицеръ г-нъ Крювилеръ веднага се яви на острова и прекъсна идилитя на младитѣ.

— И тѣй, драги *Hilarion*, дошелъ съмъ да Ви отведа. Кога ще бждите готови?

Но влюбения наведе глава и въздѣхна:

— Господинъ Капитанъ, да си кажа правото азъ не Ви очаквахъ да дойдете тѣй скоро.

— Вие сте оздравѣли напълно, струва ми се, и можете да отпловате?

— Да, може би... но азъ не съмъ сигуренъ...

Виждайки, че младия *de Tourville* нѣма желание да заеме отново мѣстото си на кораба, Крювилеръ, безъ да го увещава по-вече, си отиде много наскърбенъ. Него отдавна вече не го привличаше усмивката на женитѣ и много му домжчия, когато видя тоя младъ герой, тѣй блѣскаво започналъ военната си кариера, умотанъ въ примкитѣ на Венера. Цѣла нощъ той не спа, а размишлява. На другия день, носейки единъ пакетъ, се яви при господинъ *de Tourville*.

— Какво е това? — Запита очуденъ последниятъ.

— Единъ подарѣкъ, който Вашия по-старъ другаръ трѣбва да Ви поднесе въ знакъ на нашето предишно искрено приятелство.

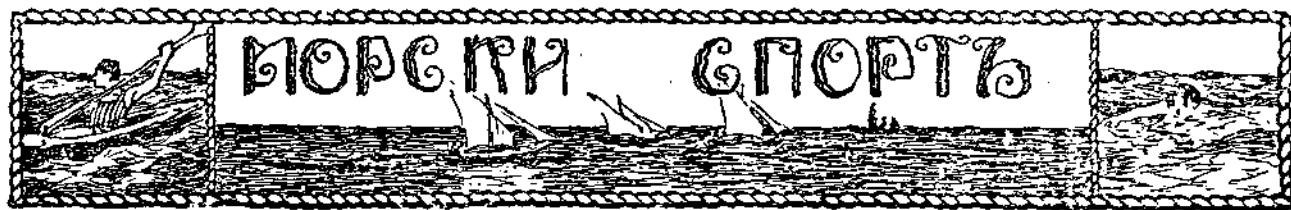
— Хиляди благодарности капитане. Дайте да го видя...

За голѣма изненада обаче на *Hilarion'a*, г-нъ Крювилеръ откри и му подаде единъ разкошенъ приборъ за бродирание, като му каза:

— Азъ бѣхъ се измамилъ „госпожице“, като Ви мислѣхъ за мъжъ. Моля Ви, приежете този приборъ за бродирание, като споменъ отъ нашето приятелство. Нека той Ви напомня за оногова, който безъ Васъ отива да се сражава.

При тия подигравателни думи г-нъ *de Tourville* едва се сдържа да не изхвърли навънъ тоя, който му поднасяше подарѣка. Сетне, обаче, той се поуспокои и размисли. Подчинявайки своята любовъ на здравия си разумъ, реши да избѣга отъ Андроника, което и направи щомъ се стъмни. Той още сжщата вечеръ се яви на кораба. По този начинъ, благодарение на стария си приятелъ, той продължи военната си кариера за която съдбата го бѣ предназначила и можа да стане единъ бележитъ морякъ по своитѣ геройски действия, независимо отъ високия чинъ, който получи бързо по реда на иерархическата стѣлба.

Из „Le Matin“; H. H. Николъ.

Инженеръ Б. Кжневъ,
Началникъ на Пристанището — Варна.

ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ВОДНИЯ СПОРТЪ.

Не веднажъ се е подчертавало, че водниятъ спортъ се спъва отъ предразсѣдка, какво водата е опасна за живота на оня, който се опитва да я използва за спортни цели.

Този предразсѣдѣкъ има коренитѣ си дълбоко въ инстинкта за самосъхранение на личността, той е крайно вреденъ за спорта и всѣки спортистъ ще трѣбва да се бори срещу него. За да бжде обаче

борбата успѣшна, необходимо е преди всичко самиятъ борецъ да е победилъ инстинкта у себе си.

За да стане това, всѣки спортистъ ще трѣбва основно да се запознае, съ начинитѣ за спасяване на давящи се, за да бжде въ състояние, да се притече на помощъ на нуждающитѣ се.

Щомъ се усвоятъ и съблюдаютъ тѣзи начини, то се постигатъ два резултата:

1. Всѣки спортистъ, разчита въ всѣки моментъ, че въ случай на нужда, нему ще му бѣде дадена помощъ и че нѣ ще бѣде оставенъ да загина. Тази увереностъ у спортиста, отъ друга страна, ще действува на неговата нервна система, въ успокоителенъ смисълъ и по този начинъ, не ще го постави изобщо въ положението на давлѣщъ се, защото запомнете добре — *че хората се давятъ изключително отъ своятъ страхъ!* Ако се превъзмогне страхътъ, давяния не ще има.

2. Всѣки който се счита годенъ да даде помощъ на давящъ се, има у себе си самоувереността, че може да се справи съ опасността при водния спортъ. Отъ тукъ е резултатъ, че такъвъ спортистъ е превъзмогналъ своятъ страхъ.

Страхътъ — това е истинка. Победите ли страхътъ — вие сте господарь на водната стихия.

За това всѣки спортистъ ще трѣбва да изучи, като катехизисъ, следващитъ по-долу упжтвания и да се мжи да ги прилага, при нужда, на практика.

Упжтвания за спасяване на давящи се посредствомъ плаване.

1. Преди да скочишъ въ водата, съблечи се напълно и то по възможностъ най-бързо. Въ случай на необходимостъ, разкъсай дрехитъ си; въ случай че нѣмашъ на разположение никакво време за събличане, хвърли се съ дрехи, но развържи вървитъ на долнитъ си гащи, отъ краката си. Ако не направишъ това, то гащитъ ти ще се напълнятъ съ вода и ще задържатъ плаването ти.

2. Щомъ се приближишъ до давящия се, извикай му съ високъ и сигуренъ гласъ, че му идва помощъ.

3. Не хващай давящия се, до като той още крепко се държи върху водата, а чакай известно време, до като се умаломощи. Счита се за *глушава самонадеяностъ* улавянето на давящъ се, който още се бори съ вълнитъ: онзи който стори това се излага безмислено на една голѣма опасностъ.

4. Щомъ давящия се умаломощи, приближи се до него, хвани го здраво за косата, обърни го по възможностъ най-скоро на гръбъ и мигновено му дай единъ тласъкъ, за да изкочи тѣлото му надъ водата. Тогава обърни се и ти на гръбъ, хвани съ дветъ си ръце давящия се за косата, сложи върху корема си главата му съ лице къмъ небето, и плавай така бавно къмъ сушата. *По този начинъ се достига най-бързо и най-сигурно на сушата*, въ сравнение съ каквито и да е други начини. Най-голѣмото преимущество на този начинъ на спасяване, който отъ много опити, се е указалъ за най-добрия и за това е за предпочитане предъ всички други, се състои въ обстоятелството, че се дава възможностъ, както на спасителя, така и на давящия се, да държатъ главитъ си надъ водата. Независимо отъ това, този начинъ дава възможностъ, за дълго стоене надъ водата, което обстоятелство е отъ голѣмо значение, въ случаитъ когато се очаква идването на лодка или друга помощъ.

Понеже има случаи, когато давящия се нѣма коса, за която да се хване, то вмѣсто за косата, ще уловишъ давящия се изотзадъ, като си пхнешъ ръцетъ подъ мишницитъ му.

Всичко останало е както и при случаятъ, когато давящия си има коса, съ тази разлика, че при плаването ще подържашъ давящия се за главата му вмѣсто за косата.

5. Спасяващитъ често се страхуватъ отъ впиването на ръката на давящия се въ собственитъ имъ тѣла. Това, нѣщо, преди всичко, както опита го е доказалъ, се случва извънредно рѣдко, но и да се случи знай, че давящия се съ изгубване на съзнанието или

съ настѣпване на смъртта, загубва и силата си и че щомъ настѣпи това положение, ти автоматически ще се освободишъ отъ него. За това никога да не се въздържашъ отъ предприемане на спасяване, като се безпокоишъ отъ това впиване, наречено „смъртно впиване“.

6. Ако нѣкой е потъналъ на дъното, то мѣстото гдето лежи тѣлото се определя, при спокойна вода, отъ въздушнитъ мехурчета, които излизатъ отъ давящия се, на повърхността на водата. Внимавай да не би да има течение, което да отклонява мехурчетата отъ посоката на отвеса. Въ такъвъ случай, проследи посоката на мехурчетата. Бързото гуркане въ водата, за намиране на тѣлото, по посоката на въздушнитъ мехурчета, може много често да има за резултатъ съживяването на давящия се. За това не се бави, а веднага се гуркай!

7. Следъ като си се гурналъ и си намѣрилъ тѣлото, хвани го за косата, само съ едната си ръка, а съ свободната и двата си крака, дай единъ силенъ и бързъ тласъкъ по водното дъно, за да изкочишъ на водната повърхностъ. Ако давящия се нѣма коса, хвани го за главата.

8. Ако въ морето има течение отъ сушата навътре, то ще направишъ най-голѣмата грѣшка, ако се опиташъ да стигнешъ плаващомъ сушата. Въ такъвъ случай лѣгай на гръбъ, безразлично дали си самъ или съ давящия се и се дръжъ спокойно надъ водата, безъ да правишъ движения и хабишъ сили, до като ти дойде помощъ. Онзи, който се мжи да плава срещу течение, изхабява преждевременно и безполезно силитъ си и потъва, когато, ако би лежалъ на гръбътъ си, безъ да прави движения, може да очаква помощъ, която би го спасила.

9. Тѣзи упжтвания важатъ еднакво, както за спокойно, така и за развълнувано море, езеро и рѣка.

Упжтвания за съживяване привидно удавени.

1. Преди всичко, изпрати нѣкого *веднага за лекаръ*, както и за покривка и сухи дрехи.

2. Съблечи напълно, горната частъ на тѣлото на удавника, постави го по коремъ върху една възглавница (най-бързо върху собственото си палто, навито на топъл) и натискай силно гръбътъ на удавника, за да се изтече погълнатата вода. (фиг. 1).

Фиг. 1.

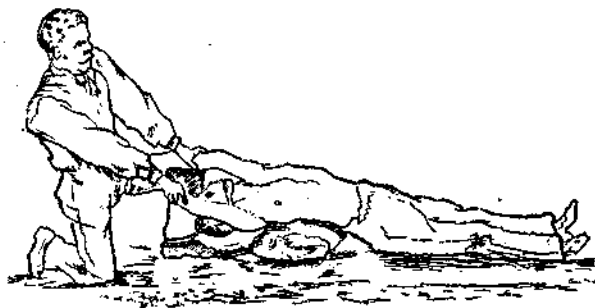
3. Изчисти устата и носътъ на удавника отъ тиня, изтегли навънъ езикътъ му и го дръжъ така продължително.

4. Обърни тѣлото му на гръбъ, подложи му същата възглавница, изтрий добре гърдитъ и лицето съ суха кърпа и вижъ, дали гърдитъ не дишатъ.

5. Ако гърдитъ не дишатъ, почни веднага съ изкуственото дишане и го продължи непрекъснато

даже нѣколко часа (3 до 4 часа), до като дишането се възстанови или пъкъ до като лѣкарътъ констатира смъртта.

6. За да се наподобятъ движенията, които тѣлото извършва при дишане, необходимо е щото

Фиг. 2

гръдният кошъ да бѣде разширяванъ и стѣсняванъ.

7. За целта, следъ като си поставилъ възглав-

Фиг. 3

ницата подъ гърба на удавникътъ, хвани ржцетъ му надъ киткитъ и бавно ги изтегли наравно съ

главата (фиг. 2), като четешъ „едно“, „две“, следъ това върни ржцетъ назадъ и бавно ги доведи до положението означено въ фиг. 3, като четешъ „три“, „четири“ и като здраво ги притискашъ странично къмъ гръдния кошъ.

8. Ако сж на лице двама души, въ услуга на удавника, тогава всѣки застава отъ едната страна и прави сжщитъ движения съ сжщия темпъ: (Фиг. 4).

Фиг. 4

9. Изтеглянето и събирането на ржцетъ повтаряй, спокойно и въ тактъ, 15 пѣти въ минутата, до като привидно удавения почне наново да диша.

10. Едва следъ това се замисли да възстановишъ топлината на тѣлото, чрезъ търкането му съ топла покривка; следъ това пѣхни го въ топли дрехи или кърпи или въ топълъ креватъ, постави топли шисета или топла тухла на краката му и ако гълтането е възможно, дай му да пие топло питие (вода, чай, вино) и то въ началото само съ чаена лжжичка.

Морската авиация къмъ началото на 1928 год.

Ако прегледаме внимателно германския справочникъ за въздушнитъ флоти въ свѣта отъ 1927 година*) по отношение на съвременното състояние на авиацията можемъ да направимъ следнитъ заключения:

Въпреки увеличение числото на едноплоснитъ типове хвърчила (главно въ Германия), за сега още двуплоснитъ типове хвърчила запазватъ преобладаващо число. За сега 66% отъ общото число типове апарати сж двуплосници. Последнитъ — двуплосниците се използватъ главно въ военната авиация, понеже по-малкитъ имъ външни очертания на плоскоститъ имъ ги правятъ по-малко уязвими при обстрелването имъ отъ земята. Едноплосниците съставляватъ 34% отъ общото число на различнитъ типове апарати. Триплосниците вече не се употребяватъ (въ справочника е помѣстена само една снимка на триплосно хвърчило). Сжщо така на изчезване сж хвърчилата съ тикаша перка, която се е запазила още въ известни типове водохвърчила — за сега само 3.5% отъ различнитъ конструкции хвърчила сж съ тикаша перка, а останалитъ 95.5% сж съ обикновена влаеща перка.

Въ областта на водоавиацията продължава да се установява като преобладаващъ типъ хвърчащата лодка. За сега различнитъ типове хвърчащи лодки съставляватъ 45% отъ общото число на различнитъ типове хвърчила, когато за по-раншитъ години тѣ сж представлявали едно рѣдко явление между голѣмия брой двулодъчни хвърчила. Бързото увеличение числото на различнитъ типове хвърчащи лодки иде да ни подчертае както усиляването се внимание къмъ морската авиация, така и голѣмото значение което ѝ се отдава, като средство за борба на море. Наредъ съ това трѣбва да се отбележи, че по настоящемъ се предпочитатъ водоземнитъ хвърчила отъ типа на хвърчащитъ лодки (т. е. хвърчащи лодки съ колела), а водоземнитъ хвърчила отъ типа на двулодъчнитъ хвърчила (т. е. двулодъчни хвърчила съ колела), които преди нѣколко години бѣха повече разпространени, сега сж на изчезване. За сега сжществуватъ около 24 различни конструкции на водоземни хвърчила отъ типа хвърчащи лодки съ колела.

(Изъ „Морски Сборникъ“ 1928 г., № 2; С. 4.)

*) Taschenbuch der Luftflotten 1927 (Verlagsbuchhandlung H. Bechhold — Frankfurt a. M. Niddastr. 81—83).

Сигналния корабъ на Даленъ.

Напоследък въ пристанището на Стокхолмъ е билъ натоваренъ върху борта на единъ товаренъ параходъ съ назначение Картагена (Южна Америка) единъ корабъ за сигнално осветление, действащ безъ всякаква прислуга — автоматично. Този корабъ е билъ поръчанъ отъ републиката Колумбия. Конструкцията му е твърде здрава. Корабътъ има дължина 14 метра и широчина 3*20 метра и представлява въ действителностъ единъ плуващъ морски свѣтящъ знакъ, който, обаче, е построенъ така, че на открито море може да се движи около своята остъ и винаги да заема пакъ нормалното си положение. Корабътъ е снабденъ съ непроницаеми за водата отдѣления, така че нѣма да потъне, дори ако бжде повреденъ.

Свѣтлинната кула е снабдена съ звънцовъ сигналъ, състоящъ се отъ четири равномерни удари. Най-забележителното е автоматически блѣсващата свѣтлина „Ага“, която при настѣпване на нощната тъмнина или при мъгла, свѣтва отъ само себе си, а при настѣпване на дневната свѣтлина угасва пакъ самодейно. Тази свѣтлина може да действа въ продължение на две години, безъ да има нужда се докосва човѣшка ръка до нея.

Това изобретение се дължи на д-ръ Густавъ Даленъ, наричанъ и „Слѣпия Едисонъ на Швеция“, тъй като е билъ ослѣпенъ отъ една експлозия при подготвителнитѣ опити. Изобретението почива върху „слънчевия вентилъ“ на Даленъ — приспособление, толкова чувствително спрѣмо свѣтлината и тъмнината, че то се запалва или угасва, споредъ това, дали атмосферата е свѣтла или тъмна. Изобретението на Даленъ се употребява днесъ въ много страни, при пѣтища, въздухоплавателни линии, покрай брѣговетѣ и каналитѣ въ Европа и Америка.

(Изъ в. „Миръ“ бр. 8311.)

Ескадренъ миноносецъ съ флетнерово кърмилло. Неотдавна въ американския флотъ е направенъ първия опитъ да се постави изобретението отъ Флетнера кърмилло на ескадрения миноносецъ „Converse“ съ целъ да се уясни до колко то е практично и до колко превъзхожда обикновенитѣ кърмила. Съ новото кърмилло били направени следнитѣ опити: кърмилото се е поставяло последователно на дѣсната и на лѣвата страна при пѣтуване на миноносца съ скоростъ 15, 20 и 25 мили въ часъ; следъ това действието на кърмилото се е изпитало при скоростъ 1 миля въ часъ; дали и заденъ ходъ отъ 5 до 15 мили въ часъ. При скоростъ 25 мили въ часъ кърмилото се е поставяло на стена за 5—7 секунди, при това е било забелязано, че циркуляцията на кораба се е намалила на 33%. Установило се извѣрната чувствителностъ и подвижностъ отъ страна на кърмилото, както и автоматическото му противодействие срещу вълнението и течението. Въмѣсто по-раншната кърмилна машинка отъ 35 конски сили за управление на флетнеровото кърмилло е билъ достатъченъ електромоторъ съ 1 конска сила. До скоростъ 18 мили въ часъ кърмилото се е управлявало съ рѣдъ, а при по-големитѣ скорости на пѣтуване се е включвалъ горепоменатия електромоторъ отъ 1 конска сила. При обикновено пѣтуване, когато не се правятъ военни упражнения и престрѣвания, кърмилото е можело да се управлява съ рѣдъ задоволително при всякаква скоростъ на миноносца, даже и при максималната му скоростъ.

(М. Сб. № 3, 1928 г.; С. Ч.)

Товарообмѣна въ Панамския каналъ презъ 1927—1928 год. Корабниятъ тонажъ, преминалъ презъ канала, не може да ни даде истинска представа за количеството на пренесенитѣ товари, тъй

като нѣкои кораби преминаватъ презъ канала съсемъ празни, а други — съ непълненъ товаръ. Следващитѣ по-долу числа ни даватъ точното количество на пренесения товаръ презъ Панамския каналъ за времето отъ 1.VII.1926 год. до 1.VII.1927 година.

1) Север. Амер. Съединени Щати сж пренесли презъ канала 15,242,156 тона товаръ, което се равнява на 54.9% отъ всичкитѣ пренесени стоки за посочената финансова година. Това първенство по отношение пренасяне товаръ презъ Панамския каналъ се дължи на оживения търговски стокообмѣнъ между източнитѣ и западнитѣ Щати.

2) Англия — 6,436,785 тона, т. е. съ 500,000 тона по-малко отколкото предишната бюджетна година. Това голѣмо намаление на английския товаръ преминалъ презъ канала се отдава на стачката на английскитѣ въглекопачи.

3) Норвегия — 1,052,453 тона.

4) Япония — 1,036,786 тона.

5) Германия — 973,741 тона.

6) Швеция — 652,173 тона.

7) Холандия — 571,700 тона.

8) Франция — 530,026 тона.

9) Италия — 308,050 тона. (М. Сб. № 3, 1928 г.; С. Ч.)

Английскитѣ спомагателни кръстосвачи презъ време на свѣтовната война. Въ края на свѣтовната война въ състава на английския флотъ сж се числили 31 въоръжени търговски параходи. Срѣдния тонажъ на тия кораби е билъ около 12,000 тона. Тѣ сж били въоръжени съ разни системи 15 см. орджия. Всѣки отъ тѣхъ е ималъ шестъ или осемъ 15 см. орджия. Нѣкои отъ тѣхъ сж имали и по една 28 см. гаубица за действие срещу подводнитѣ лодки. Най-големата имъ скоростъ е била около 17—18 морски мили въ часъ, но при продължително пѣтуване тѣ сж могли да развиятъ максимална скоростъ отъ отъ 15—16 морски мили въ часъ. Тия данни показватъ, че английскитѣ спомагателни кръстосвачи не сж били особено бързоходни. Линеинитѣ кораби сж ги превъзхождали отъ 2 до 3 мили по отношение на скоростта, а военнитѣ кръстосвачи — отъ 6 до 10 мили въ часъ.

Презъ течение на войната англичанитѣ сж загубили 17 спомагателни кръстосвача, отъ които 12 сж потънали вследствие на взривъ отъ самодвижуща се мина, което показва голѣмата имъ уязвимостъ въ подводната имъ частъ.

(М. Сб. № 3, 1928 год.; С. Ч.)

Изъ военнитѣ флоти на чуждитѣ държави.

Север. Амер. Съединени щати. Хвърчилоносача *Saratoga*, който влѣзе неотдавна въ строя носи съ себе си 83 хвърчила отъ които: 36 двумѣстни истрѣбителя, 32 бомбардировъчни, 12 разузнавателни и 3 за особни назначения. Цѣлата обслуга на кораба се състои отъ 1365 човѣка отъ които 565 души обслужватъ специално хвърчилата.

Франция. Презъ изтеклата 1927 година сж встѣпили въ строя 25 нови кораба, други 24 кораба сж дадени да се строятъ и освенъ това сж отпуснати суми за постройката на още 19 кораба. Къмъ 1 януарий 1928 година „Закона за флота“ е билъ изпълненъ на 42%. Крайния срокъ за изпълнението на „Закона за флота“ е 1932 година. Тогава Франция ще притежава следнитѣ новопостроени кораби: 9 кръстосвача, 24 водача на миноносни флотилии, 32 ескадрени миноносца, 48 подводни лодки и освенъ това още 48 подводни лодки построени по програмата за брѣговата отбрана.

— За инспектори на военноморскитѣ сили за презъ 1928 година сж назначени: Вице-адмиралъ Жеенъ — инспекторъ на северния морски театръ и Вице-адмиралъ Фату — инспекторъ на Срѣдноземноморския театръ.

Швеция. Новопостроения ескадренъ миноносецъ „Ehngskjöld“ при пробнитъ изпитания презъ месецъ августъ миналати година е развилъ скоростъ 36.5 морски мили въ часъ.

Дания. Презъ есента 1928 година ще встъпи въ строя новопостроения корабъ — матка за подводнитъ лодки и плаваща работилница „Henrik Serger“. Този корабъ ще има водоизмѣщение 500 тона, скоростъ 15 мили въ часъ и артилерийско въоръжение — две 7.5 см. оржидия. Независимо отъ това той има приспособления за да може да се използва и като минопоставачъ.

Югославия. Югославиянския флотъ въ началото на тази година се е увеличилъ съ две нови подводни лодки „Храбри“ и „Небойса“ и съ единъ корабъ — матка за подводни лодки „Хваръ“, построени въ английската корабостроителница Амстронгъ. Подводнитъ лодки иматъ следнитъ данни: водоизмѣщение 975 тона въ надводно състояние и 1164 тона въ подводно състояние; скоростъ — 15.5 морски мили въ часъ при движение надъ водата и 10 мили при движение подъ водата; артилерийско въоръжение — две 10 см. противозеропланни оржидия и минно въоръжение — шесть 53 см. апарата за самодвижущи се мини. Освенъ тия две подводни лодки сега въ Нантъ (Франция) се строятъ още две подводни лодки въ корабостроителницата Chantiers de la Loire.

Отъ другитъ типове военни кораби презъ 1927 година сж влѣзли въ строя два новопостроени торпедни катера „ТС 1“ и „ТС 2“. Тия катери сж построени въ английската корабостроителница на Торникрофта. Тѣ развиватъ скоростъ 40 морски мили въ часъ и всѣки отъ тѣхъ е въоръженъ съ 2 картечници система Люисъ, 2 самодвижущи се мини 45 см. въ диаметръ и 4 бомби противъ подводни лодки. Независимо отъ това тѣ иматъ приспособление за произвеждане на димова завеса.

Ромъния. Ромънския морски бюджетъ за 1926 година е възлизалъ на 135,107,000 лей. Отъ общия държавенъ бюджетъ за отбраната на страната се падатъ 17.2%, а частно за флота 0.5%. Въ 1925 година ромънския морски бюджетъ е възлизалъ на 120,619,000 лей.

— Минелото лѣто Кюстенджа бѣ посетена отъ италианския морски авиаторъ Пассалива излетѣлъ на 19. VI. 1927 година въ 4 часа сутринта отъ Лаго Маджиоре (Италия) съ голѣмото водохвърчило „Савойа С 55“. Той е пристигналъ въ Кюстенджа сжщия денъ въ 16½ часа, като е летѣлъ непрекъснато 12½ часа. Ромънското правителство и конструктори сж започнали да обръщатъ по-големо внимание къмъ морската си авиация. Въ работилницитъ „Астра“ по модела на авиатора полковникъ Протополеско и инженера Стойка е съоръжено водохвърчило типъ „Гема“. Опититъ направени съ това водохвърчило презъ 1927 година въ Кюстенджа сж се указали много успѣшни.

Турция. Споредъ новата военна организация на Турция морското министерство е закрито отъ 15 декемврий 1927 година. За сега въ Турция има само едно министерство на Националната отбрана въ което има отдѣления за флота и авиацията. За началникъ на отдѣла за флота въ министерството на националната отбрана е назначенъ временно капитанъ II рангъ Неджати бей.

— Морскиятъ бюджетъ на Турция за 1928 година възлиза на 6,024,680 турски лири. Въ него не влизатъ отпуснатитъ съ специаленъ законъ суми за ремонта на линейния кръстосвачъ „Явузъ

Султанъ Селимъ“ (бившия германски „Гьобенъ“). Поправката на последния ще бжде извършена отъ французската фирма „Форжъ-е-Шантие де Сентъ-Назеръ“. Главнитъ условия на договора на поправката сж следнитъ: Началото на поправката ще бжде 2 месеца следъ повдигането кораба на плаващия докъ и предаването му на фирмата; срока на поправката е 12 месеца; стойността на поправката — 3,000,000 турски лири; следъ поправката кръстосвача трѣбва да развие скоростъ не по-малко отъ 27½ морски мили въ часъ.

— Турскиятъ кръстосвачъ „Меджидие“, който отъ дълго време се поправаше, вече е на привършване. Предполага се, че въ началото на това лѣто ще влѣзе въ строя.

— Турското морско командуване е решило да отдѣли специаленъ корабъ за обучението на възпитаницитъ отъ младшитъ курсове на морската офицерска школа въ Халки (островъ въ Мраморното море, недалечъ отъ Цариградъ). За тази целъ се престроява една отъ голѣмитъ турски канонерски лодки отъ типа на „Буракъ-Рейсъ“ (510 тона водоизмѣщение, скоростъ 14 морски мили въ часъ и въоръжение — две 100 мм. сръжидия). Тоя учебенъ корабъ ще бжде снабденъ и съ вѣтроходно въоръжение и ще трѣба да бжде окончателно готовъ още това лѣто.

— Предвидъ разширението на Измитското пристанище, което се предназначава за главна морска база на турския воененъ флотъ и кждето се намира сега плаващия докъ на който е повдигнатъ линейния кръстосвачъ „Явузъ“ значението на Цариградскитъ военни сухи докове отпада. Последнитъ ще бждатъ предадени за използване отъ Турското Търговско Параходно Дружество „Сейри-Сефанинъ“.

Гърция. Въ края на 1927 година е пристигнала въ Фалеронъ (котвеното мѣсто на гръцкия воененъ флотъ, недалечъ отъ Пирея) първата новопостроена подводна лодка за гръцкия флотъ — „Пананиколисъ“. Втората подводна лодка — „Катцонисъ“ вече завършва своитъ проби и скоро ще пристигне въ гръцки води.

— Пристигането отъ Франция на поправения и модернизирания гръцки кръстосвачъ „Аверовъ“ е засилило значително гръцкия воененъ флотъ. Морскитъ кръгове въ Гърция настояватъ да бжде поправенъ и модернизирания и линейния корабъ „Лемносъ“, обаче гръцкото правителство е отхвърлило този въпросъ за неопредѣлено време, поради финансови причини.

(Изъ „Морски Сборникъ“ № 3 отъ 1928 г. С. Н. И.)

(Приключенъ на 5.V.1928 год.)

- А. Ф. У. — „Морското положение на Югославия“ (в. Отечество, год. VIII, брой 376, София 21.IV.1928 год., стр. 4).
- Аленъ Микъ — „Риболовецъ, свивай мрежа“ — Стихове — (сп. Ловна Просвета, год. III, брой 6—7, София II и III 1928 год., стр. 121).
- Арнаудовъ, В. Г. — „По бреговете на Черно море“ (сп. Български туристъ год. XX, брой 4, София IV.1928 год., стр. 58—61).
- Видежето на Варна — (Варненски вестникъ на вестниците, год. V, брой 5, Варна 15.IV.1928 год., стр. 2).
- Български Народенъ Морски Сговоръ — (Годишникъ на Столичните журналисти за 1928 година, София 1928 год., стр. 651—656).
- Василевъ, Добринъ — „Морето въ българската поезия“ — Статия I — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV 1928 год., стр. 13—15).
- Василевъ, М. — „Освещаването на парахода Бургазъ“ (в. Варненски новини, год. XVII, брой 1342, Варна 8.IV.1928 г., стр. 1).
- В. — „Една ценна придобивка за търговския ни флотъ“ — (в. Морски Ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15.IV.1928 г., стр. 4).
- Грозевъ, Гр. Ив. — „Риборазвъждане“ — Развъждане на пъстървата. Запазване оплодения хайверъ до излюпване на рибкитъ. Отглеждане на малките пъстърви. — (сп. Ловна Просвета, год. III, брой 6—7, София II и III. 1928 г. стр. 135—137).
- Г. Д. Ж. — „За пилотажната служба въ Варненското пристанище“ (в. Морски ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15. IV.1928 год., стр. I и 2).
- Г. С. — „Криптографията презъ време на войната“ (в. Народна Отбрана, год. X, брой 1380, София 20.IV.1928 г., стр. 2).
- Дудевъ — „Боятъ при Дагер-банкъ на 24 януарий 1915 година“ (Воененъ журналъ, год. XXXIV, кн. 11 и 12, София февруарий и мартъ 1928 г., стр. 113—139).
- Добревъ, Кирилъ — „Нашата износна търговия“ (в. Търговско промишлена защита, год. VI, брой 625, София 11.IV.1928 г. стр. 1).
- Димитровъ, Кр. Д. — „Универсална плаваща турбина“ — Постигания и възможности — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 6—7).
- Дрънски, П. — „Рибѣ отъ семейството Gobitidae въ България“ (Известия на Царскитъ Природнонаучни Институти, книга I, София 1928 г.)
- Д. — „Параходното съобщение между Прага и Хамбургъ.“ — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 17 и 18).
- Евг. М. — „Моряшката майка“ — стихове — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 1).
- Едно голѣмо тържество въ Бургазъ — Освещаването на новия параходъ — Речта на Царя — (в. Слово, год. VI, брой 1748, София 9.IV.1928 год., стр. 1).
- Импозантно тържество въ Бургазъ — Освещаването на новия параходъ Бургазъ — Речитъ на Н.В. Царя, Митрополитъ Иларионъ, министъръ Найденовъ, г. г. Каназирски и Кирчевъ — (в. Вечерна Бургазка поща, год. I, брой I, Бургазъ 10.IV.1928 г., стр. 1).
- Ивановъ, Сава Н. — „Резултати отъ миночистенето презъ свѣтовната война“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 10—11).
- К. Н. — „Сигналитъ за мъгла въ нашитъ пристанища (в. Морски Ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15.IV.1928 г., стр. 4).
- Каратодоровъ, В. — „Мжа“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 1).
- К. — „Организация на пристанищата и воднитъ съобщения въ Ромжия“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV 1928 г., стр. 3—4).
- М. В. — „За радиотелеграфитъ на параходитъ (в. Морски Ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15.IV.1928 г., стр. 2 и 3).
- Мариновъ, Кр. Д. — „Значението на Солунъ за Югославия въ цифри“ (в. Народна Отбрана, год. X, брой 1380, София 20.IV.1928 г., стр. 1).

Михаиловъ, Кан. Ир. Ив. — „Действия на освободителитъ — моряци по Дунава“ — По случай 50 годишнината отъ освобождението ни — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 4—6).

Н. В. Царьтъ за българското мореплаване — Блѣстящата речъ на Държавния глава по случай освещаването на новия български параходъ Бургазъ (в. Бургазски фаръ, год. XI, брой 1779, Бургазъ 11.IV.1928 г., стр. 1).

Нечасъ, А. — „Още по въпроса за псевдонимното Босфорско течение“ (в. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна, априлъ 1928 г., стр. 9—10).

Освещаването на парахода „Бургазъ“ — (в. Варненска поща, год. XIII, брой 2993, Варна 9.IV.1928 г., стр. 1).

Повдигането на Варна като лѣтовень центъръ (в. Варненска поща, год. XIII, брой 2981, Варна 28.III.1928 г., стр. 2).

Петковъ, Дръ Г. — „Културно и стопанско значение на Черно море за България“ (Варненски вестникъ на вестниците, год. V, брой 5, Варна 16.IV.1928 г., стр. 2).

Пардо-Васинъ, Графиня Ем. — „Удавикътъ“ — Разказъ — превелъ Ст. Н. Коледаровъ — (сп. Икономия и домакинство, год. VII, кн. 7, София, мартъ 1928 г., стр. 18).

Пилимовъ, Л. — „Пирати“ — Стихове — (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 1).

Русевъ, Х. — „За търговския ни флотъ“ (в. Фаръ, год. XI, брой 1774, Бургазъ 5.IV.1928 г., стр. 2).

Росийски, М. — „Преминането на Дунава“ (Руско-турската война въ 1877—78 г. — Курсъ на военнитъ и юнкерскитъ училища, София 1910 год. стр. 41—66).

Свяць — „Солунската свободна зона“ (в. Морски Ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15.IV.1928 г., стр. 2).

С. Ч. — „Изъ отчета на ученическата лѣтна морска колония, устроена отъ Ямболския клонъ на Българския Народенъ Морски Сговоръ презъ 1927 година въ гр. Ахтополь“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 2).

Сиклзовъ, Дръ Ив. — „Едно неизвестно за насъ описание на Варна отъ 1786 година“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 г., стр. 7 и 9).

С. Ч. — „Риболовството въ България — отъ Пенчо Дрънски“ (сп. Морски Сговоръ, год. V, брой 4, Варна IV.1928 год., стр. 15).

С. Н. П. — „Изъ военнитъ флоти на чуждитъ държави“ (Сжация брой на списанието „Морски Сговоръ“ стр. 18 и 19).

Урумовъ, Рачо — „Родното море“ — стихове — сп. Кубратъ, год. III, бр. 9—10, София XI и XII, 1927, стр. 149—150).

Хитиловъ, Ил. — „Къмъ всецѣлостната търговия съ земеделски продукти“ — Дунавскитъ договоръ въ житната търговия — (Известия и стопански архивъ на министерството на търговията, промишлеността и труда, год. VII, брой 19 и 20, София 1928 г., стр. 970—975).

Хумовъ, А. П. — „Силата на моряка“ (в. Морски ратникъ, год. II, брой 49, Варна 15.IV.1928 г., стр. 1).

Литература върху морското пиратство.

Cauchy — „Le droit maritime international“. 2 vls. 1863.

Ortolan — „Règles internationales et diplomatie de la mer“. 2 vls. 1864.

P. r. e. l. s. — „Das internationale öffentliche seerecht der gegenwart“ 1882.

Senlis — „La piraterie“ 1902.

Jeannel — „La piraterie“ 1903.

Stiel — „Der Tatbestand der Piraterie nach geltenden Völkerrecht“. 1905.

Perels — „Der Tatbestand der Piraterie“ 1906.

Schlikker — „Die Völkerrechtliche Lehre von der Piraterie“. Dissertation 1907.

„Revue générale de droit international public“. IV, 1897, p. 426—433.

Никополъ. Образуванъ е клонъ отъ Б.Н.М.С. съ управително тѣло въ составъ: Председателъ — Майоръ Павуцовъ; Подпредседателъ — Петръ Абаджиевъ; Секретаръ — Ангелъ Самоковлиевъ; Касиеръ — Хр. Донедзовъ; Домакинъ — Герасимъ Станчевъ. Контролна комисия: Председателъ — Иванъ Бояджиевъ и членове — г-ца Парашкевова и Ст. Станчевъ.

МИНИСТЕРСТВО
на
ЗЕМЛЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТЪ
ИМОТИ
Отдѣление за държавнитѣ имоти
и рибарството
№ 3933
28 априль 1928 год.
СОФИЯ.

До Господина

Председателя на Главното Управление
на Българ. Народенъ Морски Сговоръ.

гр. Варна.

Господинъ Председателю,

Въ изпълнение на дейната си програма, не само главното Ви управление, но и клоноветѣ Ви, често и нѣкога много често, взематъ участие и то прѣко, въ областта на рибното ни дѣло. Това участие Министерството е ценило и особено за него сж биле ценни такива участия, когато се е вземало решение за подкрепа на нѣкои мѣроприятия, които отговорнитѣ фактори, ръководители на сервиса, сж намирали за крайно целесъобразно и тъкмо на време земени. Но не е само това. Министерството съ съдействието на членове отъ организацията Ви е приемало подобрения въ нашето рибно стопанство, които съ съвмѣстната работа сж дали резултати. Примѣри: членове на Морския Сговоръ въ Ямболъ; членове на сжщия въ Ловечъ, кждето тия членове образуваха риболовно Д-во „Осѣмъ“, което въ едно кжсо време регистрира голѣма дейность по охрана на рибния запасъ въ района на дружеството имъ, взема живо участие въ заривяване обзрибенитѣ рѣки въ три околии, Ловешка, Троянска, Тетевенска и пр. Повтаряме такава дейность Министерството е ценило — то даже само е прибѣгвало до съдействие отъ главното Ви управление — примѣра при разглеждане законопроекта за насърчение мѣстната индустрия — Министерството прибѣгна до лична услуга до Васъ, Господине Председателю, да го подкрепите въ запазване и за напредъ постановленията на чл. 60 отъ сега действующия законъ за рибарството.

Но имате клонове които, въ желанието си да бждатъ полезни и да допринесатъ нѣщо за повдигане на рибарството, сж вземали решения и сж правили ходатайства, безъ за това да е било уведомено Министерството и често пжти Министерството по околентъ пжтъ се е научавало за тия имъ решения и е бързало да ги подкрепи въ ходатайствата имъ, ако тия сж били въ унисонъ съ политиката на Министерството по даденъ въпросъ. Често, обаче, сж вземали решения противоположни отъ дейността на Министерството и отговорнитѣ фактори, предъ които е ходатайствувано по тия въпроси, като сж констатирани противоречията, искали сж усведомления отъ Министерството.

За да нѣма и за въ бждаще такива случаи на противоречия, които сж въ вреда на самото рибно стопанство, Министерството се осмелява да Ви помоли Господине Председателю да наредите до клоноветѣ на почитаемата Ви организация, щото за въ бждаще каквито въпроси се разискватъ отъ тѣхъ въ свързка съ повдигане на нашето рибарство (ри-

боловство и рибовждство) да се съобщаватъ решенията на тия въпроси въ Министерството, за да може и то отъ своя страна да взема мѣрки и подкрепя такива решения, за да се получатъ бързо и ефикасно резултатитѣ отъ тая дейность на клоноветѣ Ви.

Главенъ Инспекторъ по Рибарството:
Гр. Ив. Грозевъ.

МИНИСТЕРСТВО
на
ЗЕМЛЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТЪ
ИМОТИ
Отдѣление за държавнитѣ имоти
№ 3926
28 априль 1928 год.
СОФИЯ.

До Господина

Председателя на Бургаската Търговска
Индустриална Камара.

гр. Бургазъ.

КОПИЕ

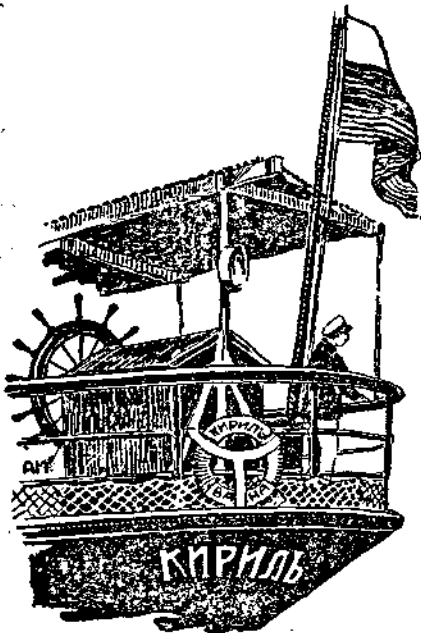
Председателя на Главното Управление
на Българ. Народенъ Морски Сговоръ.

въ гр. Варна.

Известно Ви е Господине Председателю, че риболовството по нашето черноморско крайбрѣжие е най-усилено въ района на камарата Ви. Министерството още отъ 1914 год. въ редъ отчети е изтъквало, че Созополъ, Месемврия и Ахтополъ това сж най-развититѣ наши рибарски центрове и особено гр. Созополъ има всички условия въ бждеще да стане единъ отъ най-рибарскитѣ центрове. Въ тоя градъ Министерството построи и обзаведе първата риболовна кооперация, членове на която сж свършилитѣ рибарското училище младежи и пр. Министерството две години подъ редъ отпуска 1,100,000 лева за направа на пристанището въ Созополъ, като съ даване на тия помощи иска на първо време отъ поменатитѣ по-горе три градове да издигне Созополъ, като модеренъ рибарски пунктъ. Въпрѣки грижитѣ на Министерството въ Созополъ се забелязва едно отпадане духътъ на рибаритѣ, ксето споредъ проучванията отъ органитѣ на Министерството се дължи на слабия риболовъ по морзото и крайбрѣжието и второ липса на удобства по приготвянето и на малко уловената риба. Така на примѣръ миналата есенъ едно значително количество паламудъ, ловенъ, въ Созополския районъ, не можа да се използва защото времето бѣше много топло и понеже липсва помѣщение удобно за преработване на рибата, последната бързо се развали. По искане на Министерството Созополската община се съгласи и на първо време ще се направи единъ хладилникъ, като въ подземната частъ на помѣщението ще се инсталира изкуственното замръзване на рибата, а отгоре ще се направи бетониранъ подъ, кждето ще се изчиства, изкормва и пр. рибата. Понеже общината нѣма средства да направи помѣщението, то Министерството въ т. г. бюджетъ предвижда една парична помощъ за казаната цель.

Горното като Ви се съобщава, умолявате се Г-не Председателю, съ въпроса да занимаете камарата и ако намерите за добре да се предвиди и отъ Васъ една помощъ за Созополската община, за да могатъ тамошнитѣ риболовци въ скоро време да се сдобиятъ съ удобни помѣщения по приготвяне на уловената риба.

Началникъ на отдѣлѣнието:
Гр. Ив. Грозевъ.

Мнозина отъ членоветъ на Б. Н. М. С. не сж получили книжка първа отъ списанието. Редакцията моли тия членове да съобщятъ за неполучаването на книжката съ отворено писмо направо до Гл. Управително Тѣло ул. Царь-Борисъ № 6, въ Варна, за да имъ се : : изпрати своевременно. : :

До _____

Въ _____

Съдържание: 1) *Черноморски пѣсни* отъ Елисавета Бѣлчева — Багряна; 2) *Литературния конкурсъ на Б.Н.М.С. отъ Проф. Д-ръ Я. Арнаудовъ*; 3) *Конференцията въ Варна за ученическитѣ лѣтовици* отъ Ст. Бръчковъ; 4) *Океанскитѣ течения въ океанографическо, биологическо, метеорологическо и хидрографическо отношение* отъ Сава Н. Ивановъ; 5) *Минната атака на 8 юни 1877 година надъ гр. Русе* превела М. Михайлова; 6) *Морето въ българската поезия* отъ Добринъ Василевъ; 7) *Госпожица* — превелъ Н. П. Ивановъ; 8) *Морски спортъ*: Предпоставки за развитието на водния спортъ отъ Б. Кжневъ; 9) *Морски новини*; 10) *Морски книгописъ*.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

ЗА ПЕТАТА ГОДИШНИНА НА ИЛЮСТРОВАНОТО СПИСАНИЕ

„МОРСКИ СГОВОРЪ“

Органъ на Българския Народенъ Морски Сговоръ

Годишенъ абонаментъ 140 лева. Въ странство 170 лева. Отдѣленъ брой 20 лева.

На членоветъ отъ Българския Народенъ Морски Сговоръ, които сж издѣлжили членскитѣ си вноски за 1928 година, списанието се изпраща безплатно.

На всички останали абонати списанието се изпраща само следъ предварително платенъ абонаментъ.

Всичко, което се отнася до списанието, да се изпраща на адресъ: **Български Народенъ Морски Сговоръ — Книжовно-просвѣтенъ отдѣлъ — Варна — улица „Царь-Борисъ“ № 6.**

До нашитѣ постоянни и случайни сътрудници.

Редакцията на сп. Морски Сговоръ съобщава на своитѣ постоянни и случайни сътрудници да иматъ предвидъ следнитѣ нареждания:

1) Статиитѣ и съобщенията да се пишатъ само на едната страна на листа и по възможностъ съ пишуща машина. Нечетливитѣ статии, а сжщо така и тия съ много поправки и зачерквания не се преглеждатъ.

2) Статиитѣ трѣбва да бждатъ кжси и въ никой случай по-дълги 2½ печатни страници отъ списанието. Дългитѣ статии се оставятъ непрегледани.

3) Ржкописи назадъ не се повръщатъ въ никой случай.

4) Редакционния комитетъ не е длъженъ да дава обяснение на сътрудницитѣ си защо статията му не е удобрена, или защо не е помѣстена веднага следъ удобрението ѝ. **Отъ редакцията.**

Въ склада на Гл. Упр. Тѣло на Б. Н. М. С. се намиратъ следнитѣ печатни издания:

Морска библиотека № 1	цена 3 лева
Морска библиотека № 2	цена 4 лева
Морска библиотека № 3	цена 5 лева
Морска библиотека № 4	цена 6 лева
Морска библиотека № 5	изчерпана
Морска библиотека № 6	изчерпана
Морска библиотека № 7	изчерпана
Морска библиотека № 8	цена 11 лева
Морска библиотека № 9	цена 11 лева
Морска библиотека № 10	цена 15 лева
Морска библиотека № 11	цена 10 лева
Морска библиотека № 12	цена 5 лева
Морска библиотека № 13	цена 5 лева
Сп. „Морски Сговоръ“ год. I	изчерпано

Сп. „Морски Сговоръ“ год. II	цена 100 л.
Сп. „Морски Сговоръ“ год. III	цена 120 л.
Сп. „Морски Сговоръ“ год. IV	цена 120 л.
Гребане и вѣтроходство	изчерпана
Правилникъ за морскитѣ и рѣчни спортни	
легиони	цена 2 л.
Черно море (общодостѣпни студии) отъ	
Сава Н. Ивановъ	цена 30 л.
Практически указания за предсказване на	
времето отъ Сава Н. Ивановъ	цена 8 л.
Метеорология отъ Сава Н. Ивановъ	цена 25 л.
Океанография отъ Сава Н. Ивановъ	цена 30 л.
Плаване отъ А. Друмевъ	цена 15 л.

Всички поржчки се изпълняватъ само следъ предварително внесена сума и се отправятъ на адресъ: **Б. Н. Морски Сговоръ — Книжовно-Просвѣтенъ Отдѣлъ — Варна.**